Meander

3 - 2017

15de jaargang nr. 3 jul-aug-sep 2017

Natuur rond Schelde, Leie en Zwalm

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

INHOUD EN COLOFON

- 3 De kracht van de vrijwilliger
- 4 Afscheid van Ulrich Libbrecht
- 8 Natuurreservaat Grootmeers in Zingem
- 10 Een tuin voor het leven
- 13 Vogelwaarnemingen maart-mei
- 15 Ontiegelijk
- 16 Landbouw kan ook anders
- 17 Boskaart voorproefje van betonstop?
- 18 De onbegrepen wilde orchidee
- 19 Kalender juli-oktober
- 24 Natuurherstel in de Leievallei
- 25 De Mediawatcher
- 27 'Oases' met 'Lunch met lef'
- 28 Veldgidsen Paddenstoelen I en II
- 29 Geelwang moerasschilpadden
- 31 Geologie van Vlaanderen
- 32 Natuurpunt Herzele naar Viroinval
- 33 En de leeuweriken …
- 33 In memoriam Vic Vertongen
- 34 Plantenexcursie in Schamperij Horebeke
- 34 Nieuwe wandelkaarten
- 35 De prijs van toegankelijkheid…
- 36 Boekbesprekingen
- 39 Valken eertijds als economische activiteit
- 39 We delen in de rouw van
- 40 Rivierherstel Leie dringend nodig

Teksten voor Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september

Natuurinbreuken? Bel: 09/276.20.00 of natuurinspectie.west.anb@vlaanderen.be

natuurpunt

is een brede beweging waarin duizenden geëngageerde vrijwilligers, in afdelingen en werkgroepen, elk hun verantwoordelijkheid opnemen voor het behoud van de natuur in Vlaanderen. De vereniging wil het beleid en het behoud, de educatie en de studie van de natuur mede vorm geven.
T.: 015/29.72.20
www.natuurpunt.be

Lidmaatschap

Je wordt lid door 27 euro te storten op rek: BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, of op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaeredreef 67 te 9800 Deinze, 09/386.38.95; arsene.benoot@skynet.be.
Zij verzorgen de ledenadministratie van alle afdelingen (zie verder) van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* behalve van Zwalmvallei.
Ledenadministratie Zwalmvallei: Koen Gintelenberg, Poorterij 15, 9660 Brakel, 055/60.45.21, koen.gintelenberg@telenet.be.

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* omvat volgende steden/gemeenten: Brakel (zonder Everbeek en Parike), Deinze, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruishoutem, Maarkedal, Nazareth, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem, Zulte en Zwalm.

www.vlaamseardennenplus.be

Contactpersonen

Regio: Vlaamse Ardennen *plus*
Dirk Criel 055/45.66.10

Websites

jan.francois@telenet.be
http://www.facebook.com/np.vaplus
www.vlaamseardennenplus.be
http://issuu.com/vlaamseardennenplus/docs

Afdelingen

• Deinze Zulte
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
• Groot Zingem
Eddy Van Den Abeele
09/384.43.54
ed.vandenabeele@skynet.be
• Herzele
Mieke Dennequin
0473/95.74.02
Mieke.Dennequin@gdfsuez.com
• Oudenaarde *plus*
Alexander Van Braeckel
0473/854562
alexander.tine@telenet.be
• Ronse
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreauxphilippe1951@gmail.com
• Schelde-Leie
Jacques Vanheuverswyn 09/324.09.42
jacques.vanheuverswyn@telenet.be
• Sint-Lievens-Houtem
Erwin Declercq 09/282.06.70
erwin.declercq@hubkaho.be
• Vlaamse Ardennen
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Zwalmvallei
Jan François 09/361.03.00
jan.francois@telenet.be

Kernen

• Rondom Burreken
Filip Hebbrecht 055/49.55.63
filip.hebbrecht@telenet.be
• Werkgroep Bos t'Ename
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be

Werkgroepen

• Invertebraten (Lampyris)
Gerda Achtergaele 055/60.35.09
g.achtergaele@telenet.be
• Paddenstoelen
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
• Planten
Henk Coudenys
coudenys.henk@belgacom.net
• Vogels
Paul Vandenbulcke 055/49.60.12
paul@vwg-vlaamseardennenplus.be
• Zoogdieren
Dirk Criel gsm: 0475/45.05.34
dirkcriel@skynet.be

Reservaten met projectnummer

Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf 40 euro en stort je op rek. nr. BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt met vermelding van het projectnummer:

• Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* 6699
• Bois Joly 6625
Patrick Alexander
patrick.alexander@scarlet.be
• Bos t'Ename-Volkegembos 6121
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be
• Bovenlopen Zwalm 6142
Heidi Demolder 055/42.16.45
heidi.demolder@inbo.be
• Burreken 6602
Dirk Criel
dirkcriel@skynet.be
• Duivenbos 6632
De Neve Johan 054/50.18.59
natuur.herzele@scarlet.be
• Feelbos-Kalkoven 6185
Lucien Vanden Daele
055/38.70.54
• Grootmeers 6650
André Vandecapelle
0498/45.93.42
andre.vandecapelle@skynet.be
• Heurnemeersen 6063
Gerard Mornie
gerard.mornie@pandora.be
• Kordaelbos 6605
Lieven Kinds 09/383.71.39
lieven.kinds@scarlet.be
• Langemeersen 6076
Alexander Van Braeckel
0473/85.45.62
alexander.tine@telenet.be
• Leiemeersen van Astene en Bachte 6109
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
• Maarkebeekvallei 6670
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Middenloop Zwalm 6160
Chris Nuyens
chris_nuyens@telenet.be
• Munkbosbeekvallei 6151
Laurent Flostroy 0498/67.71.09
laurent.flostroy@pandora.be
• Nukerkebos-Bosheide 6641
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Paddenbroek 9401
Thijs Lietaer 0473/58.17.14
thijs.lietaer@telenet.be
• Parkbos-Uilenbroek 6136
Dominiek Decleyre
dominiek.decleyre@gmail.com
• Perlinkvallei 6204
Vincent Decroock 0498/10.95.39
vincent.decroock@proximus.be
• Pyreneeën-Tombele 6667
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreauxphilippe1951@gmail.com
• Rooigembeekvallei 6669
Gunther Groenez 0486/16.74.30
gunther.groenez@pandora.be
• Vuilbroek 6126
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
• Wijmier 6141
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Vallei van de Zeverenbeek 6082
Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik1@gmail.com

Meander

is het driemaandelijks regionaal tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen *plus*..

Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van 7,5 euro op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot (zie ook onder 'lidmaatschap')

Redactie

• Jo Buysse 09/385.52.89
jozef.buysse@scarlet.be
• Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Norbert Desmet 0494/65.33.91
desmetnorbert@hotmail.com
• Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik1@gmail.com

Kalenderverantwoordelijke

Filip Keirse 055/38.78.83
filip.keirse@telenet.be

Verzending Meander

Arsène en Yvette Benoot
09/386.38.95;
arsene.benoot@skynet.be.

Kaftfoto: oranje zandoogje door Johan Cosijn
Lay-out: Jo Buysse.
Oplage: 3600
Druk: Drukkerij Graphius, Gent. Papier: Cyclusprint 90 g 100 % kringloop. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.

De kracht van de vrijwilliger

Mieke Dennequin
Voorzitster Natuurpunt Herzele

Het verhaal van 21 jaar Natuurpunt Herzele is gestart met een eerste verkennende vergadering in de herfst van 1995. Vermits dit in de buurt plaatsvond waar ik net 3 maanden eerder was komen wonen, was het voor mij de gelegenheid om contacten te leggen met een heleboel nieuwe mensen. In het voorjaar van 1996 werd Natuurreservaten Herzele boven de doopvont gehouden. De reden om me onmiddellijk aan te sluiten bij het bestuur was het uitzicht dat ik had, en nog steeds heb op het Duivenbos. Als ik dit stukje natuurpracht als bevoorrechte nieuwe inwoner wou behouden dan vond ik het ook evident dat ik daar mijn steentje toe zou bijdragen.
Al gauw merkte ik dat het bestuur bestond uit een diverse groep mensen met elk hun eigen visie, kennis en motivatie om van dit reservaat een parel te maken. Het heeft me dan ook geen moeite gekost om me in die positieve mindset volledig thuis te voelen.

Van de 4 ha bij de opstart zijn we op enkele jaren uitgegroeid naar een reservaat van 15 ha. Tijdens onze maandelijkse vergaderingen worden beleidsplannen opgesteld, creatieve ideeën en activiteiten besproken, werkdagen georganiseerd, pittige discussies gehouden over de strategie en de samenwerking met partners en inwoners in de uitwerking van onze visie. Onder het voorzitterschap van Herman Van den Broecke vond iedereen zijn plekje in het bestuur. We hebben 3 conservators met kennis van zaken, ervaren gidsen, een communicatie- en persverantwoordelijke, een websitebeheerder, een penningmeester, mensen die instaan voor catering en planning en verantwoordelijken die elk hun eigen specifieke werkgroep, rond een bepaalde diersoort, ter harte nemen. Door de kracht van deze enthousiaste groep bestuursleden hebben we al heel wat zaken gerealiseerd.

Enkele voorbeelden hiervan zijn de vele (ochtend) wandelingen met gids, de werkdagen i.s.m. met de gemeente of inwoners, de Steenuilenwerkgroep die ondertussen erkend wordt tot in het buitenland, activiteit Natuur zonder Grenzen i.s.m. andere afdelingen, creatie van de kinderkaart of educatief boekje rond de kamsalamander, excursies, enzovoort … met als kers op de taart onze 'Blauwdruk' die onze toekomstvisie 2012-2020 beschrijft. Dit laatste dient vooral ook als beleidsnota naar onze gemeente toe om hen te helpen in het realiseren van hun milieubeleid.

De kracht om na 21 jaar nog steeds die gedrevenheid in het bestuur te voelen, ligt in het feit dat we elkaar respecteren, we naar elkaars mening luisteren, we discussies in een open sfeer laten doorgaan met als uitkomst 1 doel en dat is de toekomst van ons reservaat en de omgeving te verbeteren, te bewaren en te vergroten. Humor is een goede mentor en helpt ons met een open visie te blijven kijken naar nieuwe opportuniteiten.

Het is ook die samenhorigheid die me 3 jaar geleden heeft doen beslissen om de fakkel van Herman over te nemen. Door die vrijwillige bijdrage van elkeen in het uitdragen van onze boodschap naar de gemeente, inwoners en onze leden hebben we vandaag al heel wat bereikt. Daar mogen we terecht trots op zijn en dus zien we onze toekomst met een positieve blik tegemoet. Ik nodig iedereen dan ook uit om eens te komen wandelen of zich aan te sluiten bij één van onze activiteiten.

Natuur in Herzele, wij maken er een punt van!

Het bestuur van Natuurpunt Herzele *foto: Johan De Neve*

“Mir ist alles Wunder”
F. Schleiermacher

Droef maar dankbaar melden wij u het overlijden van

Ulrich Libbrecht

10 juli 1928 - 15 mei 2017

Moeder, waarom sterven wij?
Omdat de stroom mijn leven nodig heeft om
Stroom te worden: de Stroom is de som
van de oneindig vele druppels, waarvan ik er één ben.
Het leven heeft mijn dood nodig.
Daarom sterf ik gelaten, omdat ik weet
dat ik voor altijd verder leef, niet als schamele waterdruppel
die even het licht van de zon als een kleine regenboog mocht weerkaatsen,
maar als onvervreemdbaar eeuwig deeltje van de zee van dit bestaan.

Ulrich Libbrecht, *Last writings*

Hierna volgt de rede, uitgesproken door Guido Tack bij de begrafenisdienst in de Sint-Walburgakerk

Beste familie, vrienden en kennissen van Ulrich

Op vraag van de familie en mede namens Natuurpunt en het Milieufront Omer Wattez wil ik u een getuigenis brengen over Ulrich.
Ik ga beginnen met een anekdote waarvan ik weet dat het hem ongelofelijk veel plezier doet als ik ze nu bovenhaal. Ik heb het opgezocht in mijn notaboekjes van toen: het was 16 januari 1972. André Boonaert was aangewezen om die dag samen met mij, een snotaap van 13 jaar, de jaarlijkse internationale waterwildtellingen uit te voeren in de Heurnemeersen. André zei me dat Ulrich Libbrecht zou meegaan. Ulrich was zijn leraar in St-Lucas en toen nog niet zo lang voorzitter van onze natuurvereniging, ‘De Wielewaal afdeling Schelde-Leie’. Hij vertelde er ook bij dat Ulrich een echte intellectueel was, en kort daarvoor had gedoctoreerd in Leiden. Ik stelde me dus in op een statige, wat gesloten man met een hoog professorgehalte. Dat bleek toch wel heel erg mee te vallen. Ietwat statig was hij wel. Maar zijn enthousiasme was minstens even groot als dat van ons bij het zien van 3 slobeenden, een waterral en een 100-tal kepen. Tot de natuurstudie overgehaald door zijn jeugdvriend Marc Verstraeten bleek hij toch wel één en ander van vogels af te weten. Bovendien bleek hij erg goed met jonge gasten overweg te kunnen. De ivoren toren was in geen velden of wegen te bespeuren. En hij bleek ook nog over een aanzienlijk humorgehalte te beschikken. Toch kwam de wetenschapper in hem die dag ook even boven toen hij ons uitlegde dat de bubbels die kwamen bovenfloepen uit een stuk moeras methaan was, moerasgas. Hij legde ons het ontstaan ervan uit en drukte erop dat we blij mochten zijn om zo’n natuurfenomeen met eigen ogen te zien.

Twee maanden later zagen André en ik in dezelfde Heurnemeersen twee baardmannetjes, prachtige rietvogels. Er werd onmiddellijk naar Ulrich gebeld. Een paar uur later kwam hij met zijn zonen Peter en Harlind spoorslags aangereden vanuit de Mijttestraat

Met jeugdvriend Marc Verstraeten

in Edelare. De twee vogeltjes zaten er nog steeds en Ulrich was zielsgelukkig. De waarneming moet een grote indruk op hem gemaakt hebben, want hij heeft er mij later nog ettelijke malen aan herinnerd. De basis voor dat geluk, voor die grote indruk die de baardmannetjes op hem maakten, was dubbel: kennis en beleving. Kennis omdat hij wist dat een baardmannetje een zeldzame doortrekker was in de Scheldevallei, nu nog steeds trouwens. Maar ook beleving, omdat de vogels zowel in hun uitzicht als hun behendig voedselzoekgedrag op de rietstengels gewoon prachtig waren om te zien.

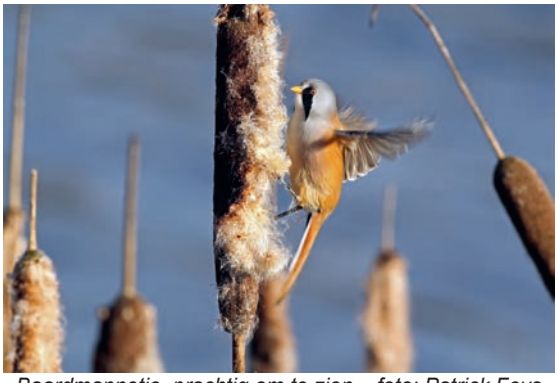

Baardmannetje, prachtig om te zien foto: Patrick Feys

Tot dan toe was De Wielewaal toch vooral een club van amateur-ornithologen, aangevuld met mensen die zich ook met planten of vieze beestjes bezighielden. Hoewel we natuurlijk allemaal erg goed wisten dat de natuur steeds meer onder druk kwam te staan, was onze maatschappelijke relevantie omgekeerd evenredig aan ons enthousiasme en onze inzet. Ulrich begreep als geen ander dat we de zaak op een hoger niveau moesten tillen. Hij zette volop in op de uitbouw van de Jeugd- en Natuurwerking op St-Lucas en in vrijwilligers-duobaan met Marcel Nachtergaele, zijn onvermoeibare secretaris, op een performante Wielewaal. Eerst op afdelingsniveau, maar daarna ook op Vlaams niveau. We zouden het nu een verbredingsoperatie noemen.

Ulrich en Marcel toverden De Wielewaal om van een vereniging van vooral hobbyisten tot een maatschappelijke beweging met als motto ‘natuurstudie, natuurbeleving, natuurbehoud’. Zijn ideeën hieromtrent schreef Ulrich uit in een publicatie met de ietwat provocerende titel “Ik, groene jongen”. In historisch perspectief moet deze gezien worden als een soort maatschappelijk pamflet, dat op zijn bibliografie zeker niet mag ontbreken. Studie was belangrijk, maar er was een veel grotere massa te bereiken door natuurbeleving. Door mensen opnieuw in contact te brengen met de natuur. Omdat dat deugddoend was voor een mens in een almaar jachtiger wordende samenleving. Maar ook omdat natuurbeleving bij veel mensen emotie opwekt. Omdat het doorvoelen van natuur appelleert aan een onverholen drang naar zingeving, naar spiritualiteit, waardoor de natuur alleen al daardoor een intrinsieke waarde kreeg in het leven van velen. “Mir ist alles Wunder…” Als je met open zintuigen in de natuur loopt en je er aan overgeeft, je leeg maakt, kan je je als mens, zowel individueel als collectief, enkel klein voelen. Niet onbetekenend maar klein, vol ontzag, respectvol ten opzichte van de schoonheid ervan. Ten opzichte van het mysterie van het heelal, van de aarde, van het leven. Alle materie die we najagen wordt op die manier herleid tot zijn ware proportie.

Voor iedereen die Ulrich ooit hoorde spreken hoeft het geen betoog dat hij als geen ander de gave van het woord had. In ontelbare speeches op de winteravonden in Huise en op congressen en in dito voorwoorden in ons ledenblad bleef Ulrich zijn meeslepende, begeesterende boodschap verkondigen. Hoewel ik niet kan uitsluiten dat sommigen onder ons vonden dat er iets te veel ‘Lao Tse’ aan te pas kwam en zijn speeches soms een wat Fidel Castro-achtige duur aannamen, kwam ze bij de meesten onder ons sterk binnen voor de rest van ons leven.

“De humor is het kenmerk van de ernst” staat als motto in één van Ulrichs boeken. Als je uit wat ik net heb verteld afleidt dat het allemaal toch wat zwaar op de hand was, heb ik je op het verkeerde been gezet. We dronken met Ulrich samen ook een trappist op tijd en stond. Als je hem op het terras van de

Met wijlen Marcel, vriend en secretaris

Carillon, aan de voet van deze kerk, trakteerde dan werd je gegarandeerd begroet met de Avelgemse uitdrukking "'t zal ui nie spijten!". En er mocht ook gezongen worden, iets wat zijn kinderen trouwens zeer ter harte hebben genomen. Zo leerde Ulrich ons het onvolprezen Avelgemse volkslied "Stront van de karre", een lied dat ondanks zijn wat scabreuze inhoud gemaakt ernstig en gedragen moet gezongen worden. Hoewel intellectueel in hart en nieren, genoot Ulrich van de vele wandelingen in de natuur tussen de mensen. De Wielewaal werd een beweging waar ook schrijnwerkers en arbeiders zich thuis voelden. Ulrich vertelde later graag de volgende anekdote. Op een meerdaagse in de Hoge Venen vroeg hij na een paar dagen aan een landbouwer die mee was wat hij van dat prachtige, weidse, zompige landschap vond. Hij hoopte uiteraard dat het toch enig gevoel zou hebben opgewekt voor niet-utilitaire natuur. Waarop de boer in hart en nieren hem doodgemoedereerd antwoordde: "zo ne slechte grond heb ik vanzeleven nog nie gezien!".

Zo ne slechte grond heb ik vanzeleven nog nie gezien
foto: Geert De Soete

Maar kennis via natuurstudie en natuurbeleving drukte ons natuurlijk met de neus op de feiten. Er moest steeds meer tijd gestoken worden in het keren van bedreigingen voor natuur en landschap in onze Vlaamse Ardennen, het land waar hij vanuit Avelgem in zijn jeugd had op uitgekeken en dat helemaal het zijne was geworden. Eén van de filosofische quotes die Ulrich bij tijd en wijle rondstrooide was Rainer Maria Rilkes "Ich lebe mein Leben in wachsenden Ringen". Als er één ring was, tussen zijn thuis en het heelal, die voor hem extra belang had, was het wel het mooiste landschap van Vlaanderen dat het onze is.

En net die Vlaamse Ardennen dreigden in 1974 overlangs, van Opbrakel over Schorisse tot Melden, doorsneden te worden door een nieuwe autostrade, de A9. Dat konden we niet over onze kant laten gaan. Ulrich begreep daarbij dat je van een brave groep mensen die zich vooral met natuurstudie en natuurbeleving bezig hield wel steun kon krijgen. Maar voor velen zou die toch vooral moreel zijn; je kan niet iedereen omturnen tot volbloed actievoerders. Dus werd er weer verbreed. Samen met het Groencomité Vlaamse Ardennen o.l.v. Paul Baekeland, VTB-Oudenaarde o.l.v. Juul Bodequin en Rik T'Hooft en Sport en Groen Brakel o.l.v. Eric Van Cauwenberghe werd de Stichting Omer Wattez opgericht als actieplatform. Mede door toedoen van Ulrich werd een vrij uniek front gevormd van groenen en boeren, verenigd in Boerenbond en Algemeen Boerensyndicaat. In tandem met Norbert D'Hulst werd Ulrich het epicentrum van de actie. Omdat Ulrich mijn promotor was voor mijn eindwerk voor het college over het Bos t'Ename, kwam ik in die tijd regelmatig bij hem thuis. Ik werd er ontvangen in zijn studeerkamer die omgevormd was tot een soort A9-war room.

Het werd een tijd van affiches maken, nachtelijke plakacties tot grote frustratie van politie en rijkswacht, waarbij ik zelf een nacht mocht doorbrengen in het Oudenaards politiecommissariaat. Een periode van pamfletten schrijven, debatten met de protagonisten in het stadhuis, tientallen mensen die dagelijks rondreden met anti-A9-borden op de fiets, twee geslaagde betogingen die het BRT-journaal haalden… Het is niet meer dan een anekdote maar toch: Ulrich schreef eigenhandig met de nodige humor het Anti-A9-lied op de tonen van "In de grote stad Zaltbommel". Het weerklonk in die tijd t'allenkante bij elke gelegenheid. En uiteindelijk werd de strijd gewonnen tegen de plaatselijke en nationale politiek in. Historici die de nodige afstand kunnen bewaren zullen ongetwijfeld opmerken dat een gebrek aan middelen bij de Belgische Staat er zal hebben toe bijgedragen. Toch ben ik samen met vele anderen ervan overtuigd dat de A9 er zonder de actie nu wel had gelegen. Dat is voor een groot deel Ulrich zijn verdienste. We leven nu in een tijd dat politici zich steeds meer realiseren dat grote projecten er doorduwen tegen de wil van de meerderheid in steeds minder lukt. Door de kracht van het verzet vanuit het middenveld en van de civiele maatschappij, denk aan de Oosterweelverbinding. Dezelfde historici van daarnet zullen ooit tot de conclusie komen dat de Vlaamse Ardennen daarbij indertijd de toon hebben gezet met de Anti-A9-actie.

Voor alle duidelijkheid: Ulrichs engagement bleef niet beperkt tot de regio. Dat Ulrichs naam ook in de rest van Vlaanderen en zelfs in Nederland gekend is heeft niet enkel te maken met zijn filosofische carrière of zijn verruiming van De Wielewaal, nu Natuurpunt. Maar bv. ook met de oprichting van

het Anti-Autostradefront, waardoor ook andere autowegprojecten in de Limburgse Kempen of het Pajottenland werden bijgestuurd.
Er volgden nog vele acties, klein en groot, maar geleidelijk aan keerde de tijdsgeest. We zijn nu zover dat er steeds meer stemmen opgaan bij gereputeerde milieujuristen, o.a. bij een dorpsgenoot van hem, om rivieren, bossen, landschappen… rechtspersoonlijkheid te geven net zoals vennootschappen. Dat is nu al het geval in India of Nieuw-Zeeland. Ulrich zou dit ongetwijfeld als een

zoveelste bewijs zien dat ons eurocentrisme nergens goed voor is. Hoewel er nog steeds bedreigingen op ons afkwamen en –komen, besefte Ulrich vanaf de jaren ’80 dat altijd en overal tegen zijn ‘in the long run’ niet steeds de beste strategie is. Streekbescherming en streekopbouw werden nevengeschikte doelen, o.a. bij de Stichting, nu Milieufront Omer Wattez. Hij besefte ook als geen ander dat de beste manier om waardevolle natuur veilig te stellen ze aankopen was, met alle financiële consequenties van dien. Het web van prachtige Natuurpuntreservaten dat we nu hebben in de regio, is in grote mate door Ulrich geïnstigeerd en door Jacques Vanheuverswyn, Marcels opvolger als secretaris, verwerkelijkt.

Eind jaren ’80-begin jaren ’90 trok Ulrich zich geleidelijk aan terug als voorzitter van De Wielewaal en SOW. Hij bleef evenwel vanop de achtergrond de zaak opvolgen. Hij gaf raad waar het hem gevraagd

Gids Filip Keirse stelt de Ulrich Libbrecht wandeling voor
foto: Johan Cosijn

werd, gaf zijn mening te kennen over zaken die volgens hem dreigden verkeerd te lopen zonder al te veel te schoonmoederen, en was altijd op de belangrijkste activiteiten aanwezig. Hij volgde de evolutie in het studiewerk, ontdekkingen, nieuwe soorten, vondsten, en ondertussen bleef hij ook veel lezen over de natuur; Harlind bevoorraadde hem met de meest gevarieerde inhoud.

Beste familie en vrienden van Ulrich: bij het overlijden van iemand zeggen we in de katholieke traditie: “rust in vrede”, “requiescat in pace”. In de gebiedende wijs, als wens, de hoop uitdrukkend dat de persoon in kwestie na de dood rust mag vinden. Ik denk dat dat voor Ulrich vrij onzinnig is. Om de goeie reden dat hij tijdens zijn leven die rust al gezocht én gevonden heeft. Omdat hij ons als geen ander heeft duidelijk gemaakt dat leven en dood onderdeel zijn van het continuüm van het grote Mysterie, zoals hij dat zelf subliem heeft geformuleerd in zijn last writings op zijn overlijdensbericht. Ulrich had het dikwijls over de wijzen uit het oosten, en relativeerde dat natuurlijk onmiddellijk. De wijze die de Vlaamse Ardennen, samen met vele anderen, voor blijvend onheil heeft behoed, kwam uit Avelgem, uit Streuvelsland zoals hij het zelf noemde, uit het westen.

Ulrich, bedankt hiervoor. En Helga, jij die altijd voor, achter en naast hem hebt gestaan, ook heel uitdrukkelijk bedankt.

Dierenartsenpraktijk ‘Blauwesteen’
Dierenartsen
De Pourcq Bernard en Moreaux Philippe
Blauwesteen 43 te 9600 Ronse
www.dierenartsinronse.be
tel: 055/21.38.19
uit sympathie

LE ROY RINASSUR BVBA
Crelan
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel: 09/385.44.60 - 09/385.61.32
e-mail: leroy@rinassur.be
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN VERZEKERINGEN

Historiek en evolutie van natuurreservaat Grootmeers in Zingem

Eddy Van Den Abeele

Grootmeers kan niet los gezien worden van de Schelde. Die rivier heeft de vallei gevormd en dus ook Grootmeers. We kennen de Schelde nu als een tamelijk brede en gekanaliseerde rivier, maar dat is niet altijd zo geweest. De achtergebleven meanders die nu veelal dienst doen als viswater zijn daar de stille getuigen van. Het is nu nog moeilijk te geloven maar er is een tijd geweest dat de Schelde geen vaste bedding had. Afwisselende vorst- en dooiperiodes zorgden voor grote schommelingen in het debiet waardoor rivierbeddingen zich voortdurend verlegden. Op die manier werd een brede winterbedding gevormd. In het warmere jaargetijde bestond de rivier uit vele stroomgeulen met tussen de geulen donken (zanderige hoogtes in de rivierbedding). Een voorbeeld van dergelijke donk is nu de Stuyvenberg in Zingem. Na de laatste ijstijd nam de plantengroei toe. In die periode moet de Scheldevallei begroeid zijn geweest met natte bosvegetatie. En al van in de Romeinse periode werden grote stukken van die bossen gerooid. We kunnen gerust zeggen dat het natuurlijke landschap al van in het Romeins tijdperk verdwenen is. In de plaats daarvan kregen we het cultuurlandschap. Tijdens de Germaanse invallen sloeg het grootste deel van de bevolking op de vlucht en de natuur heroverde de gronden. Maar de Franken die na de Romeinen de streek bezetten, zetten opnieuw de bijl in de bossen en deze keer was het definitief. In die periode (+-700 jaar na Christus) zijn de Scheldemeersen ontstaan (en dus ook wat later Grootmeers zou worden). Wat bos was, werd omgezet tot hooiland. Na het hooien werden de gronden nog begraasd tot in het najaar. En voor de rest liet men het gebied met rust. Van dan af werden de gronden in de vallei aangeduid met het toponiem ‘meers’. Het gebied was toen een open landschap. De meersen waren niet door randbegroeiing afgesloten en het landschap bleef van bebouwing gevrijwaard door de periodieke overstromingen. De combinatie van de

radialis
duurzame warmte
Finse speksteenkachels, kachels in gietijzer, buitenhaarden, vuurkorven en accessoires

Radialis schenkt 1% van de nettowaarde van uw aangekochte kachel aan Natuurpunt
Niet cumuleerbaar, mits voorlegging van deze advertentie.
Geraardsbergsesteenweg 76a • 9860 Oosterzele
T: 09 278 87 66 • info@radialis.be
WWW.RADIALIS.BE

beperkte menselijke invloed en de overstromingen zorgden voor een zeer rijk eco-systeem. Dat is honderden jaren zo gebleven. Op het einde van de 19de eeuw werd de Schelde voor een eerste maal rechtgetrokken en werd voor het eerst de invloed van de mens op het gebied groter. De invloed van de mens werd een tweede maal groter in de tweede helft van de 20ste eeuw. De Schelde werd verbreed en verdiept, het slib werd op Grootmeers gespoten en weg was de Scheldemeers.

Het gebied was dan jarenlang in gebruik als maisakker; wat uiteraard voor de biodiversiteit niet zo interessant is. Gelukkig is er zoiets ontstaan als het landinrichtingsproject Meilegem-Zingem. In het kader van dat project werd Grootmeers door de gemeente Zingem aangekocht en het beheer werd toevertrouwd aan Natuurpunt. De bedoeling was om terug een halfopen meersenlandschap te creëren. Maar al vlug moesten we (de beheerders) ervaren dat moeder natuur zich niet zomaar in een keurslijf laat dwingen. Grootmeers beheren is een strijd voeren tegen de wilgen. In 2002 werd voor de laatste maal mais geoogst en tussen de oogst en het inrichten van het terrein is Grootmeers er 'naakt' blijven bij liggen. En de pionierplanten deden datgene waarvoor ze geschapen zijn; met name het terrein koloniseren. Van bij het begin hadden we te maken met een enorme wilgenopslag. En aangezien het de bedoeling was terug een 'meers' te verkrijgen, was het werken geblazen. In onze naïviteit dachten we dat begrazing dat wel zou oplossen, maar we hebben moeten ervaren dat de drie Galloways die van in het begin op het terrein graasden, dat niet aankonden. Dan maar het aantal runderen opgedreven en geprobeerd met paarden, zelfs met geiten om dan geconfronteerd te worden met een ander probleem: overbegrazing. En we leerden ook dat begrazen de verbossing wel vertraagt, maar niet tegenhoudt. Dan maar maaien, klepelen, frezen en noem maar op. Maar die wilg kwam weer. Misschien moeten we er leren mee leven. "if you can't beat them, join them". Veel wilgen hebben, heeft ook wel een paar voordelen. Zo hadden we vroeger veel zangposten van blauwborst. Een soort die we in de periode dat er intensief geklepeld werd, toch kwijt waren. En die achteraf terugkwam. Naar kleine zangvogels toe, moeten die wilgenstruwelen toch een meerwaarde bieden. We hebben toch ieder jaar winterkoningen, tjiftjaffen, zwartkoppen, allerlei soorten mezen e.d.

We hebben het terrein zien evolueren. De distels zijn tot aanvaardbare proporties teruggedrongen. We hadden gedurende een paar jaar veel Canadese fijnstraal; ook die plant is verdwenen. En we kregen o.a. poelruit, kaardebol, echte koekoeksbloem in de plaats. Er komen nog een tamelijk aantal soorten voor, waarmee we ons gelukkig mogen prijzen. Er zijn o.a. gevleugeld hertshooi, valse voszegge, tweerijige zegge, brede wespenorchis, moerasspirea, zomprus, platte rus, veldlathyrus. Toch allemaal planten die tijdens vorige inventarisaties niet of veel minder voorkwamen. Bitterzoet, moerasandoorn, tijmereprijs, watereprijs en beekpunge komen eveneens voor. Bij een inventarisatie in 2007 werd zelfs graslathyrus gevonden. Ook in 2010 werd die nog teruggevonden. In 2013 werd het terrein nogmaals door de plantenwerkgroep geïnventariseerd. Er werden toen 125 soorten geteld. Volgende soorten werden door de plantenwerkgroep als belangrijk voor de monitoring naar voor geschoven: goudzuring, moeraszuring, grote kattenstaart, grote wederik, ijzerhard, rode ogentroost (rode lijstsoort!)

Planteninventarisatie in Grootmeers
foto: Gilbert De Ghesquière

Ook vlinders worden gemonitord. Zowel in 2013 als 2014 werden er meer dan 21 soorten waargenomen, waaronder ook citroenvlinder, kleine vos en zwartsprietdikkopje; toch allemaal soorten die het in Vlaanderen niet goed doen. Zandoogjes (bont-, bruin-, oranje-) doen het goed op Grootmeers alsook landkaartjes. Ook de blauwtjes verdienen een aparte vermelding, met o.a; een zwervend bleek blauwtje (augustus 2013) in de vernattingszone, toen volop in bloei met kattenstaart en watermunt.

In de poelen worden 2 soorten salamanders gezien: de kleine watersalamander en de alpenwatersalamander. Ooit dachten we een kamsalamander te hebben gevonden, maar een

mailtje met foto naar de amfibieënwerkgroep bracht ons terug met onze voeten op de grond; de wens is soms de vader van de gedachte. We ontsnappen niet aan de dalende trend die blijkbaar overal in Vlaanderen heerst; ook wij tellen ieder jaar minder salamanders. In 2017 hebben we er voor het eerst weer meer geteld. Jammer misschien, maar het was in een poel zo'n 100 meter buiten ons terrein. Het is natuurlijk te vroeg om van een trendbreuk te kunnen spreken, maar we leven op hoop. En in de poelen vinden we ook stekelbaarsjes, haftelarven, bootsmannetjes e.d.

In 2011 werden ook 40 soorten paddenstoelen geteld, waaronder echte tonderzwam, geschubde inktzwam, porseleinzwam en weidekringzwam. In 2012 werden er 63 soorten geteld.

Porseleinzwam *foto: Walther De Munter*

Naar de toekomst toe, is het een beetje koffiedik kijken. Een (klein) deel van Grootmeers ligt in VEN-gebied, wat toch een geruststelling is. Maar het overgrote deel is ingekleurd als 'gebied voor gemeenschapsvoorziening en openbaar nut' met als optie 'waterwinning'. Dat kan dus nog alle kanten uit. Gelukkig is het besef gegroeid dat de laatste open plekken in de Scheldevallei gevrijwaard moeten blijven, en dat niet alleen om ecologische redenen. Zo waren er ooit plannen om de Scheldevallei als overstromingsgebied te gebruiken. Er is ook een natuurleerpad om wandelaars kennis te laten maken met de Scheldevallei. Er is dus wel al één en ander in het ruimere gebied rond Grootmeers geïnvesteerd. Laat ons hopen dat het rendeert in de vorm van meer waardering en meer besef dat dit moois er niet zomaar is. Aan de ploeg vrijwilligers die rond Grootmeers werkt, zal het niet liggen.
https://www.facebook.com/Natuurpunt-Zingem-134117293426656/.

Een tuin voor het leven

Ronny De Clercq

Ronny De Clercq woont sinds een dertigtal jaren in Schorisse, nabij het Burreken. In een tuinencomplex van een flinke hectare krijgt de natuur er de ruimte en vinden insecten, vogels, planten en al wat leeft een veilige haven. In een reeks artikeltjes deelt hij zijn ervaringen, gedachten en gefilosofeer in een natuurtuin in het hartje van de Vlaamse Ardennen.

Ruimte voor analoog bos

Het is een frisse ochtend, relatief fris in vergelijking met de tropische voorgaande dagen. Een warme maand maart, een koude droge aprilmaand en een zomerse meimaand. Het was al die tijd ook bijzonder droog. Klimaatsverandering? De regen geraakt onze berg niet meer op... Een groot probleem voor alles wat ik aanplantte de voorbije winter. Pas was er nog iemand van de Bosgroep op bezoek en die vond dat het plantsoen er nog goed bijstaat, in vergelijking met andere nieuwe aanplantingen. Het feit dat al de jonge boompjes en struiken nu tussen lang gras staan, zou daar de verklaring voor kunnen zijn. De hoge grashalmen en kruiden zorgen voor een microklimaat waarin het net iets minder heet en uitdrogend is. "Een goed voorbeeld voor al die bosplanters die alles kaalgeschoren willen zien tussen hun aanplant", ik hoor het graag.

Ondanks de droogte staat de nieuwe aanplant relatief goed *foto: Ronny De Clercq*

Het doet mij plezier dat iemand die beroepshalve met bossen begaan is, enthousiast is over onze bostuinen. "Veel diversiteit aan soorten, een mooie afwisseling van dichte begroeiing en open plekken". Een aantal maanden geleden heb ik de stap gezet om toe te treden tot de Bosgroep Vlaamse Ardennen tot Dender, nu onze tuinen samen de hectare

overschrijden en er van buitenaf gezien ook als een bos uitzien. De evolutie van open grasland tot wat het nu een goeie 25 jaar later geworden is, krijgt goede punten. “Een voorbeeld om eens met een groep te bezoeken”. En of ik dat zou zien zitten...
Diversiteit is de sleutel tot succes in een onzekere toekomst en dat geldt ook voor bossen in een veranderend klimaat.

Verandering is de enige constante, ik zeg het al jaren. Het stemt mij positief dat vooral veel jongere mensen met een nieuwe blik kijken naar de verhouding tussen natuur, cultuur, landbouw en tuinieren. De scherpe grenzen vervagen. Onze natuurrijke voedselbostuinen zijn als het ware een proefproject.
Sommige natuurbeschermers kijken met enige terughoudendheid naar deze evolutie. Is dit geen bedreiging voor onze toch al zo in het nauw gedrukte autochtone natuur? Is er geen gevaar voor de puurheid van onze ‘natuurlijke’ bossen? De bedenking die we ons daarbij toch moeten maken, is in hoeverre wat wij nu als originele natuur zien, ook wel degelijk is wat we denken dat het is. Al eeuwen hebben we geen natuurlijk bos meer in ons land. Wij kennen slechts wat onze voorgangers aanplantten. Het beheer gedurende de voorbije tijden bepaalt het uitzicht van onze hedendaagse natuur. De samenstelling van onze ‘natuurlijke’ bossen is dus voor het belangrijkste deel het gevolg van een menselijk ingrijpen. Maar laat ik hier nu niet te ver op ingaan, en de officiële bossen en hun vereiste uitbreidingen overlaten aan de algemeen aanvaarde inheemse vegetatie.

Anderhalf jaar terug was ik in een ‘analoog bos’, nee het heeft niets te maken met computers of zo en is ook geen tegenhanger van een digitaal bos. Het gaat in feite om een vorm van bosbouw, een stapje verder dan permacultuur en wat wij hier als voedselbos kennen, al kent dat laatste ook nogal wat gradaties.
‘Analoog bos’ is een term die vooral in de Spaans sprekende wereld opgang kent, het was dan ook in Latijns Amerika dat ik er kennis mee maakte. Het bos dat we bezochten was ongeveer rond dezelfde tijd als onze bostuinen ontstaan, ook op grasland. Het lokale klimaat zorgt er daar wel voor dat alles er 12 maanden per jaar kan groeien, hier groeien bomen hooguit 4 maanden per jaar. Het resultaat is spectaculair in mijn ogen.

De benaming ‘analoog bos’ komt van het uitgangspunt van deze vorm van landbouw. Men streeft naar een cultuurvorm die zo dicht mogelijk aansluit bij de natuurlijke situatie ter plaatse. Dit staat garant voor een mooie samenwerking met de natuur, geen nood aan pesticiden en een minimale noodzaak aan manueel ingrijpen. Een cultuurvorm in analogie met een lokaal bos.
Wil men met deze manier van telen aan de slag, dan is de eerste stap het bestuderen van het natuurlijke bos ter plaatse. Nu, in de nabijheid van een regenwoud kan men zoiets zeker doen, maar hier in Vlaanderen ligt dat wellicht wat lastiger. Ligt er nog wel ergens bos in onze onmiddellijke omgeving? En hoe ‘natuurlijk’ is dat bos dan nog? Hier op onze heuveltop zijn er geen bossen, wel 500 meter verder, op de flanken, maar dat is vochtig bronbos, helemaal iets anders dus. Hierboven is het droog, maar ook weer niet hetzelfde als op de zandige toppen van onze streek.

BIO SHOP
De Zonnebloem
Al meer dan 25 jaar vind je bij ons alles voor een gezonde levenswijze
Het grootste gamma biologische voeding in de streek,
massa’s alternatieve en fair trade geschenkartikelen
Steeds 10 % korting voor NP-leden op het ruimste aanbod natuurstudieboeken
Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 e-mail: oudenaarde@bioshop.be www.bioshop.be

Een analoog bos levert naast hout ook eetbare vruchten en een leefruimte voor vele beestjes foto: R. De Clercq

Punt is dat wij zullen moeten improviseren. We zijn dus gedoemd tot experimenteren. Zoveel mogelijk soorten aanplanten en zien wat hier goed groeit en wat er wegkwijnt. Voor een tuinier is het een hele opgave om niet met kunstgrepen te beginnen, om toch vanalles te laten groeien, wat hier niet helemaal past.

Een cultuurgrond, naar analogie met een lokaal bos, aangepast aan de plaatselijke bodemgesteldheid en klimaat is dus het streefdoel, maar in analoog bos hebben we de vrijheid om ook soorten uit gelijkaardige biotopen van verder weg, uit te proberen. Vooral soorten met een bijzondere nutswaarde komen aan bod. Behalve specifieke houtkwaliteiten, spelen ook eetbare vruchten, eetbaar blad, geneeskrachtige eigenschappen en dergelijke een mogelijke reden om het bos met deze soorten te verrijken. Ook struiken en kruiden kunnen worden ingebracht.

Ik voel de haren op sommigen hun rug al oprijzen. Bedenk wel dat het de opzet van analoog bos is om een alternatief te bieden voor laat ons stellen de monotone maïsakkers of aardappelvelden. Ook van kastanjes kan men koekjes bakken of deegwaren maken, kruiden zoals daslook kunnen jaarrond geoogst worden, de ajuintjes, het blad, de bloemen en de zaden... Een divers aanbod aan vruchten kan lokaal vermarkt worden. Veel mogelijkheden, maar ze vragen een totaal andere instelling van de telers. Een analoog bos kan een brede variatie aan producten leveren, maar niets in grote hoeveelheden. Ideaal dus om lokaal, kleinschalig en rechtstreeks tot bij de verbruiker te brengen.

En hoe waardevol analoog bos voor de natuur is? Dat zal iedereen wel duidelijk zijn, neem ik aan. Heel wat beestjes en wilde planten vinden een leefgebied in een dergelijke structuurrijke omgeving. Ook als stapstenen tussen grotere natuurgebieden, zijn tuinen gelijk de onze zeer waardevol, zo ook zal elk analoog bos zijn.

Het is tevens een opnieuw samengaan van natuur en landbouw, of spreken we beter van ‘natuur en teelten’, want een analoog bos is wel totaal afwijkend van de gangbare landbouw alhier. Het is mogelijk! Of de gemiddelde landbouwer er iets in ziet? Ik vrees ervoor, maar net zoals bij gewoon biologisch kweken, zijn het vaak mensen met een totaal andere achtergrond die de stap durven te zetten... Op grotere of kleinere schaal, alle projecten zijn nuttig en bijzonder leerzaam. Alles is een stapje voorwaarts op het pad van een voor alle partijen positief samengaan van cultuur en natuur.

Groeten uit een tuin voor het leven...

Vogelwaarnemingen maart-mei

Ward Simoens

We konden dit jaar behoorlijk goed meegenieten van de kraanvogeltrek met waarnemingen tussen 01-03 en 10-04. Entje pleisterde zelfs gedurende verschillende dagen op Heilsbroek in Berchem, tot hij gezelschap kreeg van 2 vrienden en ze samen doortrokken. Op 26-03 trok boven Deinze een zeearend door. Dit jaar werden merkelijk meer wouwen waargenomen met op 20-03 zelfs 6 ex boven het Kluisbos. Vanaf half april werd ook regelmatig een zwarte wouw gespot en 2 rode wouwen verbleven verdacht lang in april rond het Elenebos te Zulzeke. Bijzonder ook was het doortrekken van 70 lepelaars boven Nokere op 07-05. Aan de Callemoeie was het festival van de dwergmeeuwen van 22-04 tot 27-04 met op een bepaald moment 35 ex, in gezelschap van meerdere zwarte sternen. In Volkegem ten slotte zorgde een tjiftjaf voor flink wat beroering. Uit het vele klank- en beeldmateriaal konden we uiteindelijk concluderen dat het om een Iberisch exemplaar ging.

Dwergmeeuw *foto: Paul Vandenbulcke*

Futen tot eenden

Dwerggans: 14-03: Paddenbroek: 2 ex (NDS); **Rotgans**: 18-03 tot minstens 20-03: Berchem: 1 ex (JaVH, BDE ea) en 1 ex in Zulte (ECO); **Zomertaling**: vanaf 17-03 in Leievallei (2 ex door ECO), Kaaimeersen (8 ex door BDE, 4 ex door USA), De Ratte, Oeselgem, Heurne, Donk (3 ex TNA) en op 15-05 nog 1 ex Callemoeie (WSI); **Topper**: 06-03 tot minstens 10-03: Eine zwaaikom: 1 ex (DGE, LME); **Grote Zaagbek**: 05-03: Callemoeie: 1 ex (LNE), 10-03: Leievallei: 1 ex (JMKE); **Geoorde fuut**: 15-04 tot minstens 10-05: Callemoeie: 2 ex (ADE ea) en 09-05: ex (JeVH); 07-05: Eke Tweelingsputten: 2 ex (TMA); **Zwarte Ooievaar**: 01-05: Baaigemkouter: 1 ex over (FVE ea); **Lepelaar**: 10-04: Eke, De Ratte: 2 ex (LNE ea); 07-05: Nokere: 70 ex over (LKI); **Kwak**: 01-05: Deinze: 1 ex (BHU); **Purperreiger**: 03-04: Nazareth: 1 ex over (JQU); 14-04: Zingem: 2 ex over (JaVH); 19-04: Reytmeersen: 1 ex (JVDB); 01-05: Baaigemkouter: 1 ex (FVE); 06-05: Snippenweide: 1 ex (ADE); **Grote Zilverreiger**: 23 waarnemingen van 03-03 (1 ex Coupure Zingem door JaVH) tot 08-05; **Kleine Zilverreiger**: 11 waarnemingen van 11-03 (1 ex Callemoeie door ADE) tot 17-05.

Roofvogels

Visarend: van 22-04 (1 ex Eke Dries door GMI) tot 23-05; **Wespendief**: van 06-05 (1 ex over Welden kouters door JVDB) tot 29-05; **Rode wouw**: van 03-03 (1 ex over Baaigemkouter door FVE) tot 11-05; 20-03: 6 ex Kluisbos (MBA); **Zwarte wouw**: van 19-04 (1 ex over Ronse Pyreneeën door DVE) tot 31-05; **Zeearend**: 26-03: Deinze: 1 ex over (MDE, VLO, JDC); **Blauwe kiekendief**: van 02-03 (1 ex Kwaremont door NDS) tot 25-05; **Steppekiekendief**: 30-04: Baaigemkouter: 1 ex over (FVE); **Grauwe kiekendief**: 30-04: 1 ex over: Baaigemkouter (HVE); 01-05: 1 ex over: Reytmeersen (CNE); 11-05: 1 ex over: Moregem (SDE) en 1 ex over: Gavere (JaVH); **Havik**: van 02-03 (2 ex Muziekbos door JGL) tot 29-05; **Smelleken**: 19-04: Wannegem-Lede: 1 ex over (GCO); 30-04: Baaigemkouter: 1 ex over (FVE); **Slechtvalk**: naast de familie op Walburga en Ronse oa ook waarnemingen op de Caildenberg (1 ex over door LNE), Zottegem, Wannegem, Eke ea.

Rallen tot sternen

Porseleinhoen: 28-03: Ronse Pyreneeën: 1 ex (DVE); **Kraanvogel**: van 01-03 tot 10-04 met op 03-03 24 ex over Zijldegemkouter (GCO) en op 19-03 18 ex over Leievallei (ECO, EVE); **Steltkluut**: 23-04: Ohiovijver: 6 ex (ADE) en Kaaimeersen: 6 over (MKA); 17-05: Callemoeie: 2 ex (NVW, JaVH, LNE); **Kluut**: 27-03: Nederename putten VDM: 1 ex (ADE); 29-03: Callemoeie: 1 ex (NVW); 15-04: Callemoeie: 8 ex (NVA, WSI ea); **Goudplevier**: 03-03: Wannegem-Lede: 1 ex over (GCO); 09-03: Ronse: 50 ex over (DVE); 16-03: Zingem: 7 ex (DVDP); 19-03: Zingem: 26 ex over (ADE); **Zilverplevier**: 05-05: Wannegem-Lede: 1 ex over (GCO); **Bontbekplevier**: van 18-03 (1 ex Eke De Ratte door LNE ea) tot 08-05: Eke De Ratte, Callemoeie ea; Kleine plevier: van 02-04 (2 ex Eine Leebeekvijver door BHE) tot 26-05; **Houtsnip**: van 01-03 (5 ex over Nazareth Hospicebossen door FG) tot 16-05; **Bokje**: van 03-03 (1 ex Huise door

GCO) tot 10-04; **Grutto**: van 15-03 (2 ex Eke De Ratte door NVA) tot 30-04; **Regenwulp**: van 15-04 (10 ex over Wannegem-Lede door GCO) tot 14-05; **Zwarte ruiter**: 17-04: Callemoeie: 1 ex (LNE, ADE, WSI, NVW); 22-04: Zulte Leievallei: 1 ex (JNM, YBO); **Groenpootruiter**: van 07-03 (Paddenbroek 1 ex door TLI) tot 10-05; **Drieteenstrandloper**: 14-05: Deinze: 1 ex (ECO ea); **Bonte strandloper**: van 11-03 (1 ex Ronsemeersen door DVE) tot 07-05; **Kemphaan**: van 11-03 (3 ex Sint-Eloois-Vijve door DDE) tot 08-05; **Zwartkopmeeuw**: van 10-03 (1 ex Oudenaarde Meerspoort door SFE) tot 26-05; **Dwergmeeuw**: Callemoeie: van 22-04 (1 ex JaVH) tot 27-04 met op 23-04 minimum 35 ex; **Grote Mantelmeeuw**: 20-03: Eke Den Dries: 2 ex (JaVH); 23-03: Nederzwalm: 2 ex (LVDL); 24-04: Deinze: 1 ex (BDE); **Pontische meeuw**: 20-03: Eke Den Dries: 1 ex (LVE); 26-03: Zulte: 3 ex (ECO); 27-04: Baaigemkouter: 1 ex (PVA); **Geelpootmeeuw**: van 30-03 tot 01-05: Nederename putten VDM (BHE ea); **Zwarte stern**: Callemoeie: van 15-04 (5 ex door LNE) tot 08-05;

Duiven tot lijsters

Zomertortel: 10-05: Huise Kouters: 1 ex over (GMI); 13-05: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO); 19-05: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO, JaVH); **Kerkuil**: van 01-03 (2 ex Lierde Parkbos door ADG) tot 31-05; **Ransuil**: van 02-03 (2 ex Kluisbos door NDS) tot 27-05; **Kleine bonte specht**: 40 waarnemingen; **Middelste bonte specht**: van 03-03 (1 ex Kluisbos door NDS) tot 04-05; **Zwarte specht**: van 13-03 (1 ex Kluisbos door TNA) tot 16-05; **Grauwe klauwier**: 14-05: Oudenaarde Boembeke: 1 ex (USA); **Wielewaal**: van 30-04 (1 ex Zingem Kleinmeers door ECR) tot 28-05; **Matkop**: van 03-03 (1 ex Zingem Mesure door ADE) tot 10-05; **Boomleeuwerik**: 12-03: Elst: 9 ex over (GCO); 12-03: Zulzeke: 1 ex over (ADE); 05-04: Burreken: 1 ex (PDS); 29-04: Oudenaarde stad: 1 ex (WVE); **Beflijster**: van 28-03 (1 ex Wannegem-Lede door GCO) tot 01-05.

Zangers tot gorzen

Cetti's zanger: 100 waarnemingen vanaf 06-03: Zingem Weiput: 1 ex door BDE; **Iberische tjiftjaf**: Volkegem: 1 ex van 01-05 tot 21-05 (ADE ea); **Fluiter**: Beerlegem: 1 ex (FVE); **Spotvogel**: 42 waarnemingen; **Orpheusspotvogel**: 06-05: Ronse Pyreneeën: 1 ex (DVE); 10-05: Oudenaarde: 1 ex (JaVH); 14-05: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO); **Sprinkhaanzanger**: van 18-04 (1 ex Paddenbroek door TNA) tot 29-05; **Vuurgoudhaan**: van 01-03 (1 ex Ronse Pyreneeën door DVE) tot 22-05; **Blauwborst**: 107 waarnemingen; **Nachtegaal**: 61 waarnemingen; **Gekraagde roodstaart**: van 19-04 (1 ex Asper door JaVH) tot 28-05; **Paapje**: 22-04: Langemeersen: 1 ex (BHE); 29-04: Mater: 1 ex (LVDL); 02-05: Ronse: 1 ex (DVE); 03-05: Eine: 1 ex (GCO); 11-05: Kaaihoeve: 1 ex (LVDL); 12-05: Ronse: 1 ex (DVE); **Roodborsttapuit**: 36 waarnemingen vanaf 11-03 (1 ex Paddenbroek door TLI); **Tapuit**: 38 waarnemingen vanaf 09-04 (1 ex Zegelsem door BTE); **Grauwe Vliegenvanger**: vanaf 10-05 (1 ex Ronse Pyreneeën door DVE);

Bonte vliegenvanger: 22-04: Nazareth: 1 ex (JaVH); **Waterpieper**: 16 waarnemingen; **Keep**: 01-03: Bos t'Ename: 5 ex (USA); 03-03: Bos t'Ename: 1 ex (LRE); 10-03: Ronse Pyreneeën: 1 ex (DVE); 12-03: Kwaremont: 2 ex (ADE); 15-03: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO); **Europese kanarie**: 22-03: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO); 09-04: Kruishoutem: 1 ex (GCO); **Barmsijs**: 26-03: Ronse: 1 ex over (DVE); 04-04: Ronse: 1 ex over (DVE); **Goudvink**: 14-03: Ronse Pyreneeën: 1 ex (DVE); 23-03: Nukerke: 1 ex (SFE); 24-03: Ronse Pyreneeën: 1 ex (DVE); **Appelvink**: 10-03: Everbeek: 3 ex (WDE); 24-04: Ronse Pyreneeën: 1 ex (DVE); **Grauwe gors**: van 01-03 tot 10-03 Huise Leystraat (GCO) en 02-05 nog 1 ex in Ronse (DVE)

Ontiegelijk

Greet De Wandeler

Zeven mei om vijf uur: afspraak onder de toren van Deinze. Twee mensen komen in het halfduister onze richting uit. Aan de zwalpende gang te oordelen zijn ze op zoek naar een ander soort nest dan wij. Met z'n vijven fietsen we het Leiepad af, Astene sas over en Ekewaarts waar twee enthousiastelingen aansluiten.
Af en toe een stop: grasmus, tuinfluiter en zwartkop vormen elk voorjaar weer een vrolijk kwebbelend maar toch moeizaam te onderscheiden trio. Met 'tips and tricks' lukt het. Het is uitzonderlijk zacht … tot de zon opkomt… kou kruipt gestaag uit de grond. Ik vloek binnensmonds: truien en handschoenen in soorten… thuis.

Paul Geeroms verwarmt met verhalen over de koekoek die ons langs de Schelde vergezelt met zijn heldere roep. Ook al zijn ze eerder ongemanierd, er zijn er van soorten! Genetisch is bepaald in welk soort nest koekoeksdame haar ei legt. Een koekoeksjong dat geboren wordt in een heggenmusnest stamt uit een generatie die heggenmus parasiteert en zal ook enkel eieren leggen in nesten van heggenmus. Koekoek kiest steeds voor een vogelsoort met een grote broedzorg. De eieren (tot wel 25) worden gelegd in verschillende nesten, één ei per nest. Kleur en afmeting van het koekoeksei zijn aangepast aan die van de waardvogel…hoe fixen ze het? En hoe krijgt zo'n joekel van een koekoek een ei in een klein zangersnestje? Blijkt dat de eileider uit de cloaca kan verlengd worden waardoor het ei zelfs in de petieterige opening van het winterkoningnest kan gedropt worden. Koekoek legt haar ei pas als er in het uitverkoren nest al één of meerdere eitjes liggen, om zeker te zijn dat de broed zal doorgaan. Het koekoeksei komt eerst uit.

Aanraking met de andere nestelingen zet het jong er instinctief toe aan deze uit het nest te murwen. Bovenop de rug zit een zeer aanraakgevoelige groef. Het jong duikt onder de andere eieren en jonge vogels totdat deze zich in de groef bevinden. Vervolgens schuift hij ze over de nestrand met fatale gevolgen. Broedparasitisme is een aanpassingsvorm gelinkt aan een kortverblijf in het broedgebied (de noodzaak tot nestbouw en broedzorg vervalt). Begin augustus is de koekoek al weer op trek naar de savanne voorbij de Afrikaanse evenaar. Nick Davies schreef een wijs boek over deze excentriekeling.

Koekoek *foto: Gerard Mornie*

De koekoeksklok tikt, wielewaal laat op zich wachten, daar aan de Schelde waar inmiddels het zondags wielerterrorisme is aangezwengeld en de wind is komen opzetten. Handen en voeten klagen. In de pupillen van Angelique lees ik twee dampende kopjes koffie. Heel veel overredingskracht vergt het niet om onze vlijtige gids te overtuigen van een ommetje via een warme bakker. Vingers rond een hete mok geklemd, kauwend op een croissant, vloeien de verhalen verder. Met opgewarmde moed trappen we richting Kaaihoeve waar groenpootruiter ons in de war brengt. Tierende gierzwaluwen tekenen halve cirkels. Ooit was dit voor Paul het teken dat het hoogtijd was om te beginnen studeren, anders was het te laat. Mijn maag vertelt me iets anders. Zeventig kilometers zitten erop, een minitraining voor de expeditie eind juni ☺. Kleine karekiet doet zijn best om een hongerig koekoeksjong te verzadigen.

Landbouw kan ook anders

Norbert en Rik Desmet

In het recente debat over erosiebestrijding en bescherming van akkervogels komen vaak termen aan bod waarvan je je de inhoud soms niet direct kan voorstellen: niet-kerende grondbewerking, no-till, erosiestrook… Deze termen zijn mogelijks in de toekomst erg belangrijk voor behoud en uitbouw van natuur in landbouwgebied en in de actuele discussies over de twee onderwerpen in de werkgroepen rond die thema's.
De geschikte man om ons dat eens ten velde te tonen is Geert Colembie. Geert en Joke horen bij de Wielewaal van bij het begin. Naast landbouwer is Geert een gedreven ornitholoog gebleven en hij is vermoedelijk één van de actiefste waarnemers uit de streek. De verrekijker zal op de tractor nooit ontbreken! De mooie boerderij in Wannegem-Lede was ooit het decor van de viering van 10 jaar Wielewaaljongeren.

In de mooie glooiende kouters van Wannegem-Lede bewerken Joke en Geert 50 ha op zandleembodem. Op zijn bedrijf, in volle omschakeling naar bio, is Geert een pionier wat betreft akkervogelbeheer.
We worden op het erf al meteen verwelkomd door een zwarte roodstaart en hoog boven de boerderij zingt zowaar een veldleeuwerik. Wat meteen opvalt is dat het groene kader met struiken en de aloude knotwilgen. Langs een werkelijk monumentale wilde kastanje troont Geert ons mee naar zijn landerijen. Deze prachtige boom werd in 1953 getroffen door een windhoos waarbij heel wat takken sneuvelden. Daarbij ontstonden veel holtes waar nu holenduif en steenuil dankbaar gebruik van maken, wat een weelde.

We maken meteen kennis met het begrip no-till. Een techniek waarbij de bodem niet meer geploegd wordt, op deze akker al 7 jaar niet meer. Dit beschermt tegen erosie en het behoudt en vermeerdert het bodemleven. Darwin benadrukte al het belang van regenwormen: ze zorgen voor een luchtige bodem, waar water kan indringen, en zijn bovendien ook een belangrijke voedselbron. Niet voor niets vliegen een eindje verder enkele watersnippen uit een klaverveld! De mechanische bestrijding van het onkruid vergt wel een speciale machine en vraagt veel tijd.
We zien verder de aangeplante houtkanten met gemengde samenstelling, goed voor vogels en insecten en met mogelijks ook een toekomst voor bio-energie.

De grasstroken doen dienst als bescherming tegen erosie maar zijn tegelijk ook voedselbron en soms nestplaats voor veldleeuweriken, patrijzen en andere. Daarnaast is er ook het initiatief van ruiterstroken, een samenwerking met meerdere boeren en een manege waardoor ruiters een kilometers lang rustig traject door de kouters kunnen gebruiken. Ook deze grasstroken bieden weer hun meerwaarde en zouden nog aan waarde kunnen winnen door gebruik van verschillende grassoorten.

Geert in goed gesprek met Norbert foto: Rik Desmet

Een akker met fauna- en voedselgewas was deze winter dé sensatie met 100 tot 150 kneu's, tot 70 rietgorzen, grauwe gors en zelfs een sneeuwgors! In dat verband komt ook de vergroening van het Europees landbouwbeleid aan bod. Mogelijks zit daar een sleutel tot behoud van akkervogels. Een dergelijke akker heeft daarbij een groot gewicht wat interessant kan zijn voor landbouwers die louter aan het financiële plaatje denken. Jammer genoeg heeft onze minister van landbouw (en milieu) er voor gezorgd dat ook technieken die niets bijbrengen aan de biodiversiteit zoals gele mosterd, toch als vergroeningsmaatregel tellen.

Gedurende de wandeling hangen voortdurend leeuweriken in de lucht en alarmeren de broedende koppels kieviten. Kieviten zijn meesters in het misleiden maar vanuit de tractor zijn hun nesten wel te vinden want dan blijven ze lang zitten. De truc werd vroeger ook gebruikt door Daniël Packet om kieviten te ringen. Belangrijk ook om nesten te ontwijken en zo te beschermen, maar dit doorgeven aan de moderne generaties landbouwers is moeilijk. Ook viel ons op dat een streepje haver uit vorig jaar waar 'het land' even zijn gang mocht gaan, ons trakteerde op een palet aan vergeten akkerflora, met bijhorende insecten en uiteraard belangrijk voor de

eerste levensdagen van leeuweriken, kieviten en patrijzen. Als vogelkenner **en** landbouwer komt daar soms nog een extraatje bij: laat koolzaad bv. dat op een smalle strook toch heel veel vogels aantrok.

We kunnen maar hopen dat Joke en Geert ook bij hun collega's volgers vinden. Ze bewijzen alvast dat akkervogelbeheer wel degelijk helpt én ingepast kan worden in een modern landbouwbedrijf.

Boskaart voorproefje van betonstop?

Rik Desmet

De boskaart is uitgedraaid op een vaudeville, de politiek onwaardig maar misschien juist tekenend voor onze politiek.
In Vlaanderen zijn zo'n 65 000 ha bos zonevreemd, dit wil zeggen dat het bos is op bouwgrond, industriegrond, landbouwgrond… Daarvan wou de Vlaamse regering er toch 12 500 ha beschermen.
Tussen het ontwerp van 2016 en de laatste versie verdwenen al verschillende bossen uit de kaart en werden andere, minder waardevolle percelen toegevoegd om de streefwaarde van 12 500 ha te halen.

Toen deze kaart verscheen stak een storm van protest op van boze eigenaars die hun bouwperceel zagen verloren gaan. Burgemeesters werden massaal gesolliciteerd en die spraken op hun beurt de hoger geplaatste politici van hun partij aan.
De kaart bevatte inderdaad blijkbaar veel rariteiten, een paar bomen promoveerden soms ineens tot bos. De kritiek was dat de kaart eerder vanachter het bureau tot stand gekomen was en niet getoetst aan de werkelijkheid ter plaatse.
Minister Schauvliege verweerde zich eerst nog met de belofte dat alle bezwaren zorgvuldig zouden onderzocht worden en dat de regering de in het parlement gestemde criteria toepaste.
Een paar dagen daarna besliste minister-president Bourgeois op eigen houtje de kaart af te blazen.
Toen minister Schauvliege daarop op de radio geïnterviewd werd verklaarde ze dat ze verrast was door de beslissing waarover ze niet geraadpleegd werd. Hallucinant was het vervolg: "ze was namelijk blij dat de redelijkheid eindelijk zegevierde". Een minister is blij dat een kaart die door de administratie onder haar bevoegdheid opgesteld werd, en die ze zelf invoerde afgeschaft wordt…, met andere woorden een minister dus die blij is met falen van haar eigen beleid.

Commentatoren zien in het gebeuren een machtspelletje tussen CD&V en NVA, maar wel eentje waar uiteindelijk de natuur de dupe van is én bovenal een spelletje dat ongetwijfeld bij veel mensen de natuur weer in een kwaad daglicht stelde als de te bestrijden vijand.
Het ziet er dus naar uit dat we ons mogen verwachten aan een golf van bouwaanvragen en aanvragen van kapvergunningen. Met de gemeenteraadsverkiezingen op komst belooft dat niet veel goeds.

Deze rel rond een paar duizend ha toont ook duidelijk dat we van de aangekondigde betonstop tegen 2040 niets moeten verwachten. In een reactie op het intrekken van de boskaart juichte VOKA Limburg dat "de boskaart voorrang gaf aan de grillen van moeder Natuur in plaats van aan ambitieus ondernemerschap". Diegene die achter de schermen aan de touwtjes trekken hebben het nog altijd voor het zeggen, voor hen is natuur nog steeds datgene waar niets zinnigs mee aan te vangen is.

En ach, als we later nog natuur willen zien en genieten van open ruimte gaan we toch gewoon op reis, met onze bedrijfswagen…

Meer dan 100 soorten vogels en meer dan 60 soorten dagvlinders waarnemen in 1 week tijd? Meer dan 300 dagen zon per jaar en een zwembad?
Vakantiewoning Casa Mata Spaanse Pyreneeën

10% korting voor leden van Natuurpunt
(behalve in juli en augustus)
Alle info: www.casamata.info

Comitas "sheng-instituut"
(succursale Lexica)
YOGA & MASSAGE
"de natuur wijst de weg"
Hospitaalstraat 9
9000 Gent
Nederpoorterij 7
9660 Brakel
0476 56 58 53
www.yoga-comitas.be

Paddenstoelenwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus* 2017

Datum	Excursiegebied	Afspraakplaats	Uur	info
19/08/17	Makegemse bossen (*)	Aan restaurant 'De Zoete Zonde' Bosstraat 1, Munte	9u30-12u	Marc Haerssens 09/251.15.31 of de dag van de uitstap 0476/94.28.51
09/09/17	Sint-Pietersbos	Kerk Louise-Marie, La Salettestraat Maarkedal	13u45-17u	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
16/09/17	Kluisbos	Kerk Kwaremont	13u45-17u	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
23/09/17	Wallebos (*)	Kerk van Ename, Enameplein	9u30-12u	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
07/10/17	Voormiddag Levierenbos Namiddag Muziekbos (*)	Kerk Opbrakel/ Kerk Louise-Marie, La Salettestraat Maarkedal	Opbrakel 9u30 Louise-Marie 14u	Voormiddag Nathan Schoutteten 0495/11.38.16 en namiddag Eddy Saveyn 0477/03.20.75
14/10/17	Volkegembos (*)	Kerk Volkegem, De la Kethulleplein	9u30-12u	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
04/11/17	Burreken	Perreveld 14, Zegelsem	13u45-17u	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
11/11/17	Hospicebossen Nazareth (achterste deel)	Klapstraat (brug E17, kant bossen), Nazareth	13u45-17u	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
18/11/17	Arduinbos (*)	Parking WZC Denderoord, Hoge Buizemont 247 Geraardsbergen	9u30-12u	Willem Boonen (054/41.75.85 of 0479/09.8037

(*) Aansluiting bij de uitstap van de Oostvlaamse Mycologische Werkgroep (OVMW).

Het betreft hier determinatietochten en geen gewone wandelingen. Meestal wordt een relatief korte afstand afgelegd en proberen we de gevonden soorten op naam te brengen al dan niet met literatuur. Een loep kan nuttig zijn. De tochten gaan door op zaterdag.

Bovenstaande kalender is onder voorbehoud. Bij ongunstige weersomstandigheden voor paddenstoelen, kunnen tochten gewijzigd of geannuleerd worden. Wie geïnteresseerd is en nog niet op de maillijst voorkomt, geeft best zijn adres door aan Eddy Saveyn (eddy.saveyn@gmail.com) en ontvangt dan een week vóór de uitstap een uitnodiging.

Alle gevonden soorten op een tocht vind je achteraf terug op waarnemingen.be. Voor de tochten van OVMW krijgen deelnemers achteraf wel een volledige lijst (deze waarnemingen worden ingevoerd in Funbel).

De onbegrepen wilde orchidee

Marie-Christine Vanmaercke-Gottigny

Zondag 28 mei, we fietsen van Moregem naar Oudenaarde, dat is dus langs de Wortegemstraat. Mijn ogen vallen op drie prachtige bloemen in de wegberm, donker rozerood. In het terugkeren stappen we van de fiets om ze van dichterbij te bekijken: een wilde orchidee, met een zeer karakteristieke bloeiwijze. Thuis brengt de flora duidelijkheid: het is hondskruid. Tussen haakjes: ik vind het een lelijke naam voor een prachtige bloem… 's Anderendaags laad ik de batterij van ons fototoestel op, om er een paar foto's van te maken. En er bekruipt me een ongemakkelijk gevoel: het risico bestaat dat iemand deze schitterende orchideeën zal willen plukken. Intussen verneem ik dat hondskruid in onze streek uiterst zeldzaam is. Dus verwittig ik de Milieudienst van Oudenaarde: gelieve bij het maaien van de bermen deze plek, even vòòr lantaarnpaal 532, ongemoeid te laten. Ik krijg antwoord van Jan Heirweg.

Maar… dinsdag in de vooravond fiets ik opnieuw naar Oudenaarde: he, ik heb het hondskruid niet gezien. Bij de terugtocht stap ik van de fiets: de bloemen zijn wég, en erger nog: de plant is met wortel en al uitgegraven! Er zijn dus mensen die nog altijd niet weten dat je een wilde orchidee niet kàn verplaatsen. De onverlaat die dat deed, is eraan voor de moeite: in zijn tuin zal het hondskruid niet groeien.

Helaas, er werd een 'moord' begaan op een mooie en zeldzame plant. Door onwetendheid. Men zegge het voort: een wilde orchidee uitgraven heeft geen enkele zin.

DZ: Natuurpunt afdeling Deinze-Zulte
GZ: Natuurpunt afdeling Groot Zingem
HRZ: Natuurpunt afdeling Herzele
HOU: Natuurpunt afdeling Houtem
IWG: Invertebratenwerkgroep Lampyris
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
KRB: Kern Rondom Burreken
MOW: Milieufront Omer Wattez
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
NWG: NatuurstudieWerkGroepen Vlaamse Ardennen-*plus*
OUD: Natuurpunt afdeling Oudenaarde-*plus*
PWG:Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
PAWG:Paddenstoelenwg. Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
SL: Natuurpunt afdeling Schelde-Leie
TW: Trage Wegen vzw
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
VA*plus*: Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalmvallei
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*

Doorlopend tot zondag 10 september 2017

■ **DZ: Leiedag: fietszoektocht langs de Leie tussen Deinze en Wervik.** I.s.m. Natuurpuntkoepel Zuid-West-Vlaanderen en De Torenvalk. Met twee fotozoektochten willen we je laten kennismaken met de verrassende natuur langs de Leie. Je fietst langs boeiende natuurplekjes en plaatsen waar de natuur opgewaardeerd moet worden binnen het project 'Rivierherstel Leie'. Zo geven we de Leie de aandacht die ze verdient! En bovendien kun jij mooie prijzen winnen! Op de site www.helpdeleie.be vind je de twee fotozoektochten langs de Leie. Er is een fietstocht tussen Grammene en Ooigem en een fietstocht tussen Kortrijk en Menen. Je kan met deze zoektochten mooie prijzen winnen waaronder geschenkmanden van Stadsboerderij Kortrijk en O'Bio en geschenkbonnen voor de Baliekouter in Wakken. Je antwoorden kan je tot en met zondag 17 september doorgeven via dezelfde website. Alle winnaars worden persoonlijk verwittigd.

Zaterdag 8 juli 2017

■ **VA+ IWG: Op zoek naar libellen in het Paddenbroek te Berchem.** Gids: Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91. Samenkomst om 13u45 aan de kerk van Berchem of om 14u aan parking Paddenbroek, Paddenstraat te Berchem. Op zoek naar de gewone libellensoorten, met initiatie in het determineren van deze sierlijke beestjes. Facultatief, afhankelijk van de resterende tijd bezoeken we ook de Centrale te Ruien met veel kans op vuurlibel en gaffelwaterjuffer e.a. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen nuttig bij regenweer, loep en libellengids is nuttig maar niet noodzakelijk. **let op: activiteit gaat niet door bij regenweer.**

Zondag 9 juli 2017

■ **OUD: BIG JUMP te Oudenaarde.** Contact: Davy De Groote, tel 0485/62.82.26. Welkom om 14u30, sprong om 15u in de Passantenhaven, Trekweg Linkeroever Oudenaarde. Met de Big Jump willen we samen met duizenden mensen in heel Europa ijveren voor propere en levende beken, rivieren en meren om zo te tonen dat we wakker liggen van proper water, én dat ze daar iets willen aan doen. Jullie steun is nodig, zorg dat je erbij bent! In samenwerking met MOW, JNM-vlard met de dank aan Stad Oudenaarde. Zie ook http://bigjump.natuurpunt.be en www.facebook.com/BigJumpOudenaarde

■ ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 12 juli 2017

■ **OUD+ PWG: Inventarisatie van de hogere planten in het Volkegembos** (oude leemgroeve). Afspraak om 19u aan de kerk van Volkegem (De La Kethulleplein). Gids: Henk Coudenys, tel 09/386.97.11 of coudenys.henk@belgacom.net Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, eventueel loep en plantengids. Einde omstreeks 21u30.

Zondag 16 juli 2017

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 19 juli 2017

■ **OUD: Avondwandeling langs de Oude Scheldemeanders van Elsegem en Kerkhove.** Gids: Paul Cardon, tel. 055/31.19.92 (enkel de dag van de wandeling 0474/39.02.77). Afspraak om 19u op de parking van Domein de Ghellinck, Kortrijkstraat 74 te Wortegem-Petegem (Elsegem). Tijdens de wandeling maken we kennis met de oever- en waterplanten in de Oude Schelde armen, waar ook libellen actief zijn. Meebrengen: goede stapschoenen. Einde omstreeks 22u.

Zondag 23 juli 2017

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 26 juli 2017

■ **DZ: Avondlijke natuurwandeling in de Vondelbeekvallei in Wontergem.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 of gsm (enkel die avond) 0474/77.82.76. Afspraak om 19u aan de kerk van Wontergem. Genieten van de avondlijke geluiden en van de natuur in dit rijke valleigebied. Einde omstreeks zonsondergang.

Zaterdag 29 juli 2017

■ **KBE: Werkdag Bos t'Ename.** Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be. Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 te Oudenaarde. Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

■ **DZ: Samen werken in en voor de natuur.** Elke laatste zaterdag van de maand werken we in een van onze natuurgebieden. Iedereen is welkom om een handje toe te steken. Meld je aan via koen@natuurpuntdeinzezulte.be Je krijgt dan telkens een bericht om te weten waar we aan de slag gaan en wat het werk inhoudt. We zorgen voor een drankje en een hapje.

Zondag 30 juli 2017

■ **HRZ: Kriebelbeestjes in de Poel.** Een voormiddag voor de kinderen. Begeleider: Frederik Dierickx. Verzamelen om 9u30u aan de Oude Steenbakkerij, Kauwstraat, Sint-Lievens-Esse. Einde omstreeks 12u30. Meer info: www.natuurpuntherzele.be.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

■ **ZV: Familiewandeling: thema dagvlinders.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Om 14u start een familiewandeling rond dagvlinders. Einde omstreeks 16u. Afspraak aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 5 augustus 2017

■ **IWG + OUD: Inventarisatie van bijen in de Heurnemeersen en Reytmeersen.** Gids: Davy De Groote, tel. 0485/62.82.26 en Jens D'Haeseleer jens.dhaeseleer@natuurpunt.be Afspraak om 10u aan de parking naast zaal Amigo, nabij de kerk van Heurne, Heurnestraat 235. Einde omstreeks 17u. We gaan op zoek naar wilde bijen in de Scheldevallei. Ooit al gehoord van de Kattenstaartdikpoot? Veel kans dat we deze dag kennismaken met deze soort, naast tal van

andere bijensoorten. Stevig schoeisel is aanbevolen. Meebrengen: Vlindernetje, potjes, loep en literatuur bijen. Einde omstreeks 17 u.

Zondag 6 augustus 2017

■ **OUD: Fietstocht in de Scheldevallei tussen Oudenaarde en Avelgem.** Gids: Paul Cardon, tel. 055/31.19.92 (enkel de dag van de wandeling 0474/39.02.77), cardon.paul@gmail.com. Samenkomst om 14u aan parking Smallendam/Ham te Oudenaarde. Fietstocht van ongeveer 40 km langs vlak parcours. We rijden langs de verschillende natuurgebieden in de Scheldevallei, met o.a. de natuurgebieden van de Stad Oudenaarde met de Vesting, de hooilanden van de vroegere camping in Bevere, de Langemeersen, Domein De Ghellinck, de Westvlaamse Scheldevallei en Picardisch Wallonië dat we via de fietsbrug over de Schelde bereiken. Tussenstop voorzien in Avelgem. Meebrengen: fiets in goede staat, elektrische fietsen zijn toegelaten, maar passen hun tempo aan. Terug in Oudenaarde tussen 17u30 en 18u.

■ **DZ: Op zoek naar vlinders in de bijzondere heidevegetatie van Bisdonk.** Gids: Alexis Breusegem. Afspraak om 14u aan Radio Tequila (Bredestraat 107, Deinze). Tijdens dit vlinderweekend gidsen we op een bijzondere plek. Op de grens tussen Deinze-Zulte kent onze regio namelijk een uitzonderlijke mini-biotoop: het Bisdonkstraatje. Dit straatje is een aaneenschakeling van zandwegeltjes met schrale bermen waarin relicten van heidevegetatie voorkomen. We gaan tijdens deze vlinderwandeling na of deze voor onze streek unieke heidevegetatie ook aanleiding zou kunnen geven tot het ontdekken van zeldzamere vlindersoorten.

■ **RO: Op zoek naar vlinders rond de Scherpenberg te Ronse.** Gids: Jo Glibert, tel. 0477/51.94.19. Samenkomst om 14u aan kapel Wittentak (bovenkant van de Kapellestraat te Ronse). In deze bosrijke omgeving zijn enkele open plaatsen aanwezig die rijk zijn aan vlinders. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: vlindernet.

■ **HOU: Het grote vlindertelweekend.** Gidsen: Annie Pede en Daan Van Eenaeme. Samenkomst om 14u aan de parking Hofkouter in Sint-Lievens-Houtem. Via veldweggetjes begeven we ons naar de vlindervriendelijke tuin van Hugo en Eva. Tijdens dit Grote Vlinderweekend tellen we samen de dagvlinders die zich laten spotten, gaan we op zoek naar rupsen en zal gids Daan ons heel wat meer vertellen over hun levenswijze en hoe we ze kunnen herkennen. Einde om 17u. Meebrengen: aangepast schoeisel, eventueel vlindergids. Meer info:www.natuurpunthoutem.be of mail naar nphoutem@gmail.com

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zondag 13 augustus 2017

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Dinsdag 15 augustus 2017

■ **DZ: Kajaktocht op de Leie.** Organisatie Wim Bracke, tel 09/380.01.03 Wij verkennen onze mooie bochtige rivier met de kajak en genieten van het prachtige Leielandschap. Onderweg houden wij halt in de Leiemeersen. Wij varen per twee. Kinderen –12 j dienen vergezeld te zijn van +14-jarige. Iedereen draagt zwemvest. Deelnemers kunnen kiezen uit twee tochten (voor- of namiddag): de eerste groep vertrekt om 9u aan het Sint-Poppoplein en vaart tot de brug van Sint-Martens-Leerne (Van Crombrughebrug). Terug met de lijnbus, aankomst in Deinze om 14u30. Vergeet je picknick niet. De tweede groep verzamelt aan het station van Deinze om 13u45 en neemt de lijnbus naar Sint-Martens-Leerne. Van daaruit terug te varen naar het centrum van Deinze. Aankomst verwacht rond 18u. Deelnameprijs: 12 euro, 8 euro voor kinderen -12 jaar, bus incl. Inschrijven voor 10 augustus verplicht via bracke.wim@skynet.be. Overschrijven op BE34 9794 3597 5090 (NP Deinze-Zulte). Ism de Gezinsbond Deinze, Astene en Petegem.

Zaterdag 19 augustus 2017

■ **OUD+ PWG: Inventarisatie van de hogere planten in 't Dal te Heurne.** Afspraak om 14u aan de parking naast zaal Amigo, Heurnestraat 235, nabij de kerk van Heurne. Gids: Alexander Van Braeckel, tel. 0473/85.45.62. Meebrengen: eventueel loep en plantengids, laarzen zijn aanbevolen. Einde omstreeks 17u.

Zondag 20 augustus 2017

■ **DZ + SSD: Bosbrunch in het stadsbos.** Organisatie Wim Bracke, tel 09/380.01.03. Afspraak om 11 u stipt in Astene-dreef, halfweg ter hoogte van de dwarse dreef. Wie deed al mee aan een potluck in het bos? Iedereen brengt iets mee om te eten en alles wordt samen gelegd in een grote picknick; enkel drank wordt voorzien door de organisatoren. Als je komt, graag een seintje naar bracke.wim@skynet.be en wat je zal meebrengen voor de picknick. Organisatie: Samenwerkingsverband Stadsbos Deinze (SSD). Meer info op de facebookpagina van Stadsbos Deinze. Einde rond 14u. Sluit perfect aan bij de wandeling 'de helse tocht van Ridder Rogier'.

■ **DZ + SSD: De helse tocht van Ridder Rogier.** Gidsen: Koen Bilcke, tel. 0473/81.43.58) en Emily Veltjen, Wim Vercruysse en An Gezels. Start om 14u aan de hoek de hoek Gampelaeredreef-Krekelstraat (Deinze). Dit nieuw dagboek van Ridder Rogier is ongetwijfeld de strafste editie: we ontmoeten het paard van de Koning, de mysterieuze verre-streken planten en Slodder, de slordige vos. Afsluiten doen we traditioneel met een kop magische thee in de Gaard der Bomen. Een knotsgekke wandeling van 5 km voor alle jonge gezinnen en voor iedereen die zich nog jong voelt. Einde omstreeks 17u. I.s.m. de Gezinsbond en SSD.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Vrijdag 25 augustus 2017

■ **ZV: Zomeravondwandeling in de Perlinkvallei:** het verborgen leven van bomen. Info en begeleiding: Vincent Decroock, vincent.decroock@proximus.be. Start om 18u30 aan de voet van de Molenberg te Sint-Denijs-Boekel. We bespreken het boek van de Duitse boswachter Peter Wohlleben, Het verborgen leven van bomen. Wat ze voelen, hoe ze communiceren. We laten concrete bomen hun verhaal vertellen en brengen zo de inhoud van het boek tot leven. Ter info het boek stond maandenlang nr. 1 op de bestsellerlijst van Der Spiegel non-fictie boeken en haalde een oplage van meer dan 500 000 exemplaren alleen al in het Duitstalige taalgebied. Drankje onderweg. Meebrengen: stevig schoeisel, een lange broek, trui of hemdje met lange mouwen en een petje is aangewezen tegen insectenbeten. Einde omstreeks 21u30.

Zaterdag 26 augustus 2017

■ **KBE: Werkdag Bos t'Ename.** Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 te Oudenaarde. Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

■ **DZ: Samen werken in en voor de natuur.** Elke laatste zaterdag van de maand werken we in een van onze natuurgebieden. Iedereen is welkom om een handje toe te steken. Meld je aan via koen@natuurpuntdeinzezulte.be Je krijgt dan telkens een bericht om te weten waar we aan de slag gaan en wat het werk inhoudt. We zorgen voor een drankje en een hapje.

■ **HRZ: Vleermuizenwandeling.** Gids: Frederik Dierickx. Verzamelen om 20:30u aan de Oude Steenbakkerij, Kauwstraat 102, Sint-Lievens-Esse. Einde rond 22u. Meer info: www.natuurpuntherzele.be.

■ **KRB: Nacht van de vleermuis.** Gids: Ronny Declercq,

tel 055/45.63.42, ronnydeclercq@pandora.be Afspraak om 20u30 aan Perreveld thv N°14 te Zegelsem. We starten met een presentatie over de levenswijze van vleermuizen. Daarna trekken we de natuur in, gewapend met een batdetector om vleermuizen op te sporen. Met een nachtvlinderval vangen en bekijken we het voedsel waar de vleermuizen op jagen. Einde omstreeks 23u.

Zondag 27 augustus 2017

■ **VA+VWG: Vogelringactiviteit.** Gidsen: Lietaer Thijs (Thijs.Lietaer@telenet.be of tel: 0473/581714) en Desmet Norbert. **inschrijven verplicht** bij Thijs! Max. deelnemers: 20. Afspraak om 6u45 op parking voor de kerk van Berchem (Kluisbergen). Vandaar verplaatsen we ons samen naar de ringplaats. We krijgen een unieke gelegenheid om vogelringers aan het werk te zien en vogeltjes van heel dichtbij tot in de details te bewonderen... Bij slecht weer zal deze activiteit niet doorgaan en worden de deelnemers verwittigd. Meebrengen: laarzen, verrekijker (ev. fototoestel), gidsen... Einde omstreeks 10u.

■ **DZ: Snippers van de Gouden Rivier.** Gidsen: Eddy Saveyn en Firmin De Keukelaere. Samenkomst om 14u aan de kerk van Oeselgem. Op zoek naar restwaarden en nieuwe natuur rond een oude Leiearm. Genieten van de rust en een gezellige babbel. Einde rond 17u.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

■ **ZV: Familiewandeling: het verborgen leven van bomen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Start om 14u aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel. We bespreken het boek van de Duitse boswachter Peter Wohlleben, Het verborgen leven van bomen. Wat ze voelen, hoe ze communiceren. We laten concrete bomen hun verhaal vertellen en brengen zo de inhoud van het boek tot leven. Ter info het boek stond maandenlang nr. 1 op de bestsellerlijst van Der Spiegel non-fictie boeken en haalde een oplage van meer dan 500 000 exemplaren alleen al in het Duitstalige taalgebied. Einde omstreeks 16u.

Zaterdag 2 september 2017

■ **DZ: Natuurfeest.** Info: Koen Houthoofd. We nodigen iedereen die begaan is met de natuur in onze streek van harte uit op het jaarlijks natuurfeest in zaal Ter Wilgen (Poelstraat 70, Deinze). Om 18u30 verwachten we je op de receptie gevolgd door de traditionele paella. Kostprijs paella: 6 euro (voor kinderen tot 6 jaar), 12 euro (voor 6-12 jaar) of 17 euro (voor >12 jaar). Ten laatste op 21 augustus inschrijven via overschrijving op rek.nr. BE34 9794 3597 5090 van Natuurpunt Deinze-Zulte met vermelding 'natuurfeest + aantal volw. en/of kinderen'. Je kan ook een vegetarische paella kiezen, vermeld dit wel op de overschrijving.

Zondag 3 september 2017

■ **KRB+ PWG: 'Naar de bronnen van de Zwalm', plantentocht voor beginners en geïnteresseerden.** Afspraak om 14u aan de parking van voetbalplein Zegelsem (Rovorst 42). Gids: Ronny De Clercq, tel. 055/45.63.42 of ronnydeclercq@pandora.be Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, eventueel loep en plantengids. Einde omstreeks 17u.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 9 september 2017

■ **OUD: Slakkeninventarisatie in de Heurnemeersen.** Afspraak om 10u aan de kerk Heurne (Heurnestraat ter hoogte van huisnummer 229). Organisatie samen met de slakkenwerkgroep Arianta. We onderzoeken of de zeggenkorfslak voorkomt in het gebied, maar ook andere slakken worden onder de loep genomen en gedetermineerd. Deze activiteit is een ideale opstap voor wie later zelf op zoektocht wil gaan naar slakken. Meebrengen: loep, laarzen, schepnet. Einde omstreeks 17u.

■ **KBE: Viering van het 25-jarig bestaan van de werkgroep bos t'Ename.** Meer info: http://www.bostename.be.

Zondag 10 september 2017

■ **ZV + MOW: Opening van het wandelpad in de Steenbergse bossen en voorstelling van de wandelknooppuntenkaart Zwalmvallei van het Milieufront Omer Wattez.** Info: Chris Nuyens, tel. 0495/67.96.15, chris_nuyens@telenet.be, Filip Keirse, tel.055/38.78.83, filip.keirse@telenet.be en info@milieufrontomerwattez.be, tel. 055/30.96.66. Plaats van afspraak: Ter Heiden (enkel bereikbaar te voet of per fiets), parkeergelegenheid aan de kerk van Sint-Maria-Oudenhove (route tussen parking aan de kerk en Ter Heiden wordt aangeduid). Officiële inhuldiging van het wandelpad door de Steenbergse bossen en voorstelling wandelknooppuntenkaart om 14u aan Ter Heiden. Daarna doorlopend wandelingen tussen 14u30 en 16u. Duur wandeling: ongeveer 2u. De wandeling is niet geschikt voor kinderwagens. Deze activiteit kadert ook in het thema 'erfgoed en natuur' van de Open Monumentendag.

■ **ZV: Open Monumentendag in de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Met het thema 'Erfgoed en Natuur' is de Boembekemolen één van de blikvangers voor deze Open Monumentendag. Geopend van 10u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

■ **VWG: Vogelexcursie naar het natuurreservaat De IJzermonding in Nieuwpoort.** Gidsen: Ludo Van der Linden, tel. 0479/46.69.37 en Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91. Samenkomst om 7u aan de kerk van Eke of om 8u in Nieuwpoort (Halve Maanstraat, einde weg). Een bezoek aan deze riviermonding, uniek aan de Vlaamse kust, is zeker een aanrader. De slikken, schorren, duinen en het strand verzekeren vele mooie vogelwaarnemingen. Voormiddag: bezoek aan de vogelkijkhutten in het natuurreservaat en op het Oosterstaketsel spotten van zeevogels. Namiddag: schelpen (en vogels) op naam brengen met Norbert Desmet. Einde ter plaatste voorzien rond 16u.

■ **HRZ: Centrumwandeling.** Begeleider: Frederik Dierickx. Verzamelen om 19u30 aan de kerk van Herzele, Kerkstraat, Herzele. Einde rond 21u30. Meer info: www.natuurpuntherzele.be.

Woensdag 13 september 2017

■ **SL + VWG: Bijeenkomst van de Vogelwerkgroep in het Stedelijk Centrum te Heurne**, o.l.v. Paul Vandenbulcke. tel 0475/34.65.86. Aanvang om 20u. Einde rond 22u30. Op deze bijeenkomst van de vogelkijkers uit de regio (of daarbuiten) zal je ongetwijfeld nieuwe zaken bijleren. Er worden enkele voorstellingen gebracht, die kunnen gaan over diverse thema's: determinatie, reisverslagen, projectresultaten,… Dit zowel voor de beginnende vogelkijker als de meer gevorderde. Het exacte programma maken we op voorhand bekend op onze facebookpagina: https://www.facebook.com/groups/vwgvap/

Zaterdag 16 september 2017

■ **ZV+ PWG: Plantenstudienamiddag langs het Schipdonkkanaal en het dorp in Meigem.** Afspraak om 14u aan de kerk van Meigem ('Berg' te Meigem). Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 of GSM, enkel die dag te gebruiken, 0474/77.82.76). De kanaaloevers werden vorig jaar volledig omgewoeld en we verwachten daar dus veel pioniers. De ganse namiddag studie van de flora van één km² (kwartierhok D2-37-21), waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende velddeterminatiekenmerken van de flora aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: stevig schoeisel, eventueel loep en flora. Einde omstreeks 17u.

■ **ZV:WerkdagMiddenloopZwalm.** Info: Koen Gintelenberg, koengintelenberg@hotmail.com Afspraakplaats wordt per

mail rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken (mail voor opname in de mailinglist). Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, werkhandschoenen.

Zondag 17 september 2017

■ **HOU: Geo-historische wandeling in Cotthembos.** Gids: Erwin Declercq en Patrick Monsieur. Vertrek om 10u, aan de bosrand, einde Aalmoezenie, 9520 Sint-Lievens-Houtem. Een landschap wordt gedefinieerd als een samenhangend deel van het aardoppervlak dat ontstaan is door de samenwerking van water, lucht, gesteenten, klimaat, planten, dieren en de mens. Tijdens deze landschapswandeling gaan we dan ook niet enkel stilstaan bij fauna en flora, ook aan het reliëf, de geologie en de menselijke impact, recent en historisch, wordt aandacht besteed. Pas door het samenbrengen van al deze elementen kan men dit uitzonderlijke landschap lezen, begrijpen en ten volle appreciëren. Einde omstreeks 12u30. Meebrengen: aangepast schoeisel. Meer info: www.natuurpunthoutem.be of mail naar nphoutem@gmail.com.

■ **GZ: Zomerse gezinspicknick met spelletjes.** Contactpersoon: Stijn Willen, tel. 0473/71.94.05 of Eddy Van Den Abeele, tel. 0474/62.20.52. Samenkomst vanaf 11u30 in het Wannelappersbos, Damstraat Zingem. Einde omstreeks 17u. Inschrijven verplicht via kern@natuurpuntzingem.be.

■ **VA+ WMBV: Gezinswandeling in de Schamperij en omgeving (Maarkebeekvallei).** Gids: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10. Samenkomst om 14u aan de kerk van Maarke voor een landschapswandeling en een kennismaking met het bebost deelgebied Schamperij. De Maarkebeekvallei strekt zich uit over de gemeenten Oudenaarde, Maarkedal en Horebeke en is grotendeels gelegen op de noordelijke (steile) flank van de Maarkebeek. Het doet denken aan de landschappen van Valerius de Saedeleer. Einde om 17u. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, verrekijker.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zondag 24 september 2017

■ **DZ en Natuurpunt Gent: Startactiviteit 'Natuurpark Levende Leie'.** Gids: Koen Houthoofd. Start om 14u aan de kerk van Bachte (Bachtekerkstraat). Natuurpunt Deinze-Zulte, Natuurpunt Gent en Natuurpunt kern Latem slaan de handen in elkaar om de natuur in de Leievallei tussen Deinze en Gent te versterken. We leggen het project uit aan de hand van vier simultane wandelingen in vier deelgebieden langs de Leie (twee wandelingen starten aan de kerk van Sint-Martens-Latem voor wandelingen in de Latemse meersen en de Keuzemeersen, en de andere aan het Drongenplein voor wandeling in de Assels). Afsluiten met hapje en drankje. Einde omstreeks 17u.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

■ **ZV: Familiewandeling.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Om 14u start een familiewandeling. Einde omstreeks 16u. Afspraak aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 30 september 2017

■ **DZ: Firtelwandeling:** kedekedeng aan de oude spoorwegberm. Gids: Hannes Buyle, tel. 0474/09.27.99 en Peter Bral. Start aan het Oud station St.-Eloois-Vijve om 16u, einde rond 18u30. Tijdens het Firtelweekend nemen we ook dit jaar even gas terug, genietend van de zonnige (?) groene Gaverbeekvallei. Wat er te zien zal zijn? Een vinnige springspin, de rondedans van de melkzwam, een levendbarende hagedis op zoek naar een warm winternestje, gezellig samentroepende staartmeesjes... Of juist heel andere geestige beestjes en plezante plantjes. Waar we het zullen zien? In de natte Gaverbeekmeersen langs de oude spoorweg. Wie dit alles zal zien? Hopelijk ook jij... tot dan!

■ **KBE: Werkdag Bos t'Ename.** Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 te Oudenaarde. Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

■ **DZ: Beheerwerken: maaien Bisdonkstraatje.** Info: Jeroen Bossaer, tel 0473/99.95.71. Afspraak aan het Bisdonkstraatje vanaf 9u maar uiteraard mag je komen wanneer je wil. De berm aan de Bisdonkstraat is, met een grote diversiteit aan wilde bloemen,één van de voor natuur meest waardevolle dreven in de wijde omgeving. We trachten deze boeiende plek te behouden voor het nageslacht door middel van een maaibeheer. Tweemaal per jaar organiseren wij een plezante werkdag. Wie kan mag een kruiwagen en/of hark meebrengen. Er wordt gezorgd voor drank en 's middags voor een broodje. Einde rond 15u.

Zondag 1 oktober 2017

■ **HRZ: Paddenstoelenwandeling.** Begeleider: Frederik Dierickx. Start om 9u30 aan de Oude Steenbakkerij, Kauwstraat 102, Sint-Lievens-Esse. Einde rond 12u30. Meer info: www.natuurpuntherzele.be.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 7 oktober 2017

■ **SL + VWG: Eurobirdwatch - Simultaantrektellen.** Gids: Paul Vandenbulcke tel. 0475/34.65.86. We bemannen onze trektelpost(en) en speuren de lucht af, naar migrerende vogels, vanaf zonsopgang (8u) tot minstens 11u en langer indien de trek-omstandigheden goed zijn. Raadpleeg onze facebookpagina (https://www.facebook.com/groups/vwgvap/) om te weten te komen op welke plaatsen in onze regio we zullen trektellen. Meebrengen: warme kledij, verrekijker, vogelgids, ev.telescoop,...

■ **ZV: Appelpluk.** Info: An De Schrijver, tel 0484/77.72.44. Afspraak vanaf 9u30 aan de boomgaard te Boembeke, aan de Langendries te Zottegem (op 100m van de Zwalm); einde rond de middag. Er worden appels geraapt en geplukt voor het persen tot appelsap. De appels worden na de middag verwerkt in de mobiele fruitpers aan de Boembekemolen. Doel is dat we dat sap kunnen serveren in de Boembekemolen en op onder meer de Lentemaaltijd en de Boembekefeesten. Een deel van het sap wordt gebruikt voor de productie van ons bier Boembeke Luiwerk. Info: An De Schrijver. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

■ **ZV: Mobiele fruitpers.** Van 10u tot 17u aan de Boembekemolen, Boembeke 18 te Brakel. De mobiele pers spoelt, raspt, perst en pasteuriseert. Het gepasteuriseerde sap wordt afgevuld op vaatjes van 5 liter (type plastiek-in-karton) en kan je een jaar bewaren. Enkel na afspraak via www.mobielefruitpers.com.

■ **KRB: Werken in de natuur.** Info: Dirk Criel, tel. 055/45.66.10, Dirkcriel@skynet.be of www.burreken.be Afspraak om 9u aan Perreveld t.h.v. nr. 14 te Zegelsem. Natuurbeheer betekent ook handen uit de mouwen steken. Allerlei werkjes staan op het programma. En zoals steeds maken vele handen het werk lichter. Einde omstreeks 12u.

Zondag 8 oktober 2017

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 14 oktober 2017

■ **ZV: Werkdag Perlinkvallei i.s.m. Trage Wegen werkgroep Zwalm.** Info: Vincent Decroock, vincent.decroock@proximus.be en Bart Boydens, bboydens@hotmail.com. Afspraak om 9u aan het Baobabbosje aan de Boekelbaan ter hoogte van huisnummer 116. Maaisel verwijderen Baobabweide,

aanleg, onderhoud en vrijmaken nieuwe wandelwegjes in Zwalm. Onder de middag is er soep en boterhammen voorzien voor de vrijwilligers. Meebrengen: stevig schoeisel en werkhandschoenen. Einde omstreeks 17u.

■ **DZ: Nacht van de Duisternis.** Info: Wim Vercruysse, tel. 09/386.09.29. Start aan de hoek van de Achtmeersstraat en Patrijspark (Deinze). Er zijn drie geleide wandelingen: om 19u30 (voor jonge gezinnen), om 20u en om 20u30. Duur: 2u à 2u30. Vanuit de ruimte kan je Vlaanderen makkelijk herkennen als een lichtgevende plek. Maar dat kwistig lichtgebruik heeft een serieuze impact op onze natuur. Tijdens de Nacht van de Duisternis willen we de mensen bewust maken om wat meer lichten te doven. In Deinze trekken we het bos in en leren we meer over het nachtleven van de dieren. In samenwerking met Stad Deinze, de Gezinsbond en de Sterrenkijkersvereniging.

■ **DZ: Ridder Rogier is zijn weg kwijt.** Gidsen Wim Vercruysse, tel 0485/39.60.20 en Koen Bilcke. Start om 19u30 aan hoek van de Achtmeersstraat en Patrijspark. Na een nachtje stappen, verdwaalde Ridder Rogier en kwam terecht in het stadsbos. Hij zou die nacht niet meteen vergeten. Tijdens de Nacht van de Duisternis trekken we het bos in met het dagboek van Ridder Rogier als gids. Benieuwd welke straffe verhalen we deze keer zullen horen. Deze wandeling is geschikt voor alle jonge gezinnen en voor iedereen die zich jong voelt. Deze activiteit is een onderdeel van de Nacht van de Duisternis. Einde rond 22u.

■ **MOW+ KRB+ Pasar: Nacht van de Duisternis in Maarkedal.** Vuurwandeling. Inschrijven tussen 19u en 20u juist achter de kerk van Schorisse – 5 stopplaatsen waar telkens iets te beleven of te proeven valt. Breng een kaars én een fluovestje mee. Deelname: 5 euro niet-leden/ 4 euro voor leden van MOW, Natuurpunt, Pasar. Een avond om te ervaren wat we zonder elektrische middelen aan beeld en klank kunnen vergaren. Het wordt een boeiende belevenis.

■ **GZ: Trappistenavond.** Een avond waarop verschillende trappisten te proeven zijn. Locatie 'De Klub', Kwaadstraat 9, Zingem. Aanvang om 20u. Contactpersoon: Paul Dhondt, tel. 0498/52.01.31.

Zondag 15 oktober 2017

■ **OUD: Tragewegenwandeling in en rond Elsegem en Kaster.** Gids: Paul Cardon, tel. 055/31.19.92 (enkel de dag van de wandeling 0474/39.02.77), cardon.paul@gmail.com. Samenkomst om 14u aan het station van Anzegem (Statieplein te Anzegem, bijkomende parking ook aan de overzijde van het spoor in Gijzelbrechtegemstraat). We wandelen door het glooiende landschap over de scheidingslijn tussen het Leie- en Scheldebekken met uitzicht op de Scheldevallei. De trage wegen zijn hier nog volop aanwezig. Meebrengen: goede stapschoenen. Einde omstreeks 17u.

■ **ZV: Dag van de Trage Weg te Zwalm.** Samenwerking tussen Trage Wegen werkgroep Zwalm, Geschied- en Heemkundekring 'De Zwalm', Natuurpunt Zwalmvallei en de gemeente Zwalm zelf. Start om 14u. Afspraakplaats wordt later bekend gemaakt. Een fikse zondagnamiddagwandeling langs oude en nieuwe trage wegen in Zwalm. Info: Bart Boydens, bboydens@hotmail.com. Meebrengen: stevig schoeisel en enthousiasme voor het wandelparadijs Zwalm.

■ **MOW: Dag van de Trage Weg te Michelbeke.** Gids: Filip Keirse tel. 055/38.78.83 en Karel De Wagter. Start om 14u aan het Riedeplein in Michelbeke. Trage wegenwandeling in Michelbeke met de nieuwe wandelkaart van MOW. We eindigen onze wandeling met een bezoek aan de Alpacaboerderij Ecosnooze, waar we alles te weten komen over de alpaca's en de verwerking van hun bijzondere wol. We ontdekken de 'Ecoz Waterzuivering' en de geneeskrachtige waterkers. We krijgen een drank naar keuze aangeboden (inbegrepen in de prijs). Wie wil maakt een avontuurlijke wandeling in het gezelschap van de lieve hooggevoelige alpaca's. Deelnemen kost 5 euro voor MOW-leden – 6 euro voor niet-leden.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 21 oktober 2017

■ **SL + VWG: Eurobirdwatch - Simultaantrektellen.** Gids: Paul Vandenbulcke tel. 0475/34.65.86. We bemannen onze trektelpost(en) en speuren de lucht af, naar migrerende vogels, vanaf zonsopgang (8u) tot minstens 11u en langer indien de trek-omstandigheden goed zijn. Raadpleeg onze facebookpagina (https://www.facebook.com/groups/vwgvap/) om te weten te komen op welke plaatsen in onze regio we zullen trektellen. Meebrengen: warme kledij, verrekijker, vogelgids, ev.telescoop,...

■ **ZV: Werkdag Middenloop Zwalm.** Info: Koen Gintelenberg, koengintelenberg@hotmail.com Afspraakplaats wordt per mail rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken (mail voor opname in de mailinglist). Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, werkhandschoenen.

Zondag 22 oktober 2017

■ **DZ: Over padden, paden en paddenstoelen.** Gids: Eddy Saveyn. Samenkomst om 14u op de parking aan café De Zandvlooi, Passionistenstraat 48 te Kruishoutem. We verkennen Lozerbos via onverharde wegen, maken kennis met enkele opvallende paddenstoelen en bekijken ook even de paddentunnels. Einde rond 17u.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Donderdag 26 oktober

■ **DZ: De natuur in jouw testament.** Als je een testament maakt, kan je een deel van jouw nalatenschap schenken aan een goed doel zoals Natuurpunt. Met die inkomsten kan Natuurpunt onze natuur nog meer en beter beschermen. Erfenissen zijn van groeiend belang om de biodiversiteit te behouden voor de volgende generaties. Spreker is Joost Verbeke, contactpersoon voor schenkingen en legaten bij Natuurpunt. Hij biedt een overzicht van de mogelijkheden en de fiscaal voordeligste formule aan de hand van concrete voorbeelden. De infosessie wordt twee maal gegeven: de eerste begint om 15u tot 16u30, met ontvangst een kwartiertje vroeger met koffie en taart. De tweede sessie gaat door vanaf 19u tot 20u30, met ontvangst vanaf 18u45. De uitleg wordt gegeven in de Brieljant (Mouterijdreef 20 Deinze) Inschrijven hoeft niet maar we horen graag van je komst: Joost Verbeke 0477/20.47.29 of Joost.verbeke@natuurpunt.be

Zaterdag 28 oktober 2017

■ **KBE: Werkdag Bos t'Ename.** Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 te Oudenaarde. Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

■ **DZ: Samen werken in en voor de natuur.** Elke laatste zaterdag van de maand werken we in een van onze natuurgebieden. Iedereen is welkom om een handje toe te steken. Meld je aan via koen@natuurpuntdeinzezulte.be Je krijgt dan telkens een bericht om te weten waar we aan de slag gaan en wat het werk inhoudt. We zorgen voor een drankje en een hapje.

Zondag 29 oktober 2017

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

■ ZV: Familiewandeling. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Om 14u start een familiewandeling. Einde omstreeks 16u. Afspraak aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Natuurherstel in de Leievallei: twee sporen voor de gouden rivier

Wim Bracke en Koen Houthoofd

Verschillende Natuurpuntafdelingen zetten zich al jaren in voor meer en betere natuur langs de Leie tussen Wervik en Gent. Deinze ligt op het scharnierpunt tussen enerzijds de gekanaliseerde Leie die grote scheepvaart tussen Kortrijk, Roeselare, Waregem en Gent mogelijk maakt, en anderzijds de nog meanderende Leie tussen Deinze en Gent. Beide delen van de gouden rivier vergen een verschillende aanpak voor natuurherstel.

Rivierherstel Leie

15 jaar terug besliste de Vlaamse overheid met steun van Europa om de Leie bevaarbaar te maken voor veel grotere schepen (Seine-Schelde project). Hiervoor moet de gekanaliseerde Leie verbreed en verdiept worden, en bochten weggewerkt. Resterende natuur langs de Leie dreigt dus opnieuw op de schop te gaan. Om dit en historisch natuurverlies enigszins te compenseren werd er een rivierherstelplan uitgewerkt, waarbij 500 ha nieuwe natte terrestrische natuur moest gerealiseerd, Leieoevers natuurvriendelijk ingericht en afgetakte meanders weer aangesloten worden. Tot op vandaag is er echter op het terrein nog niets merkbaar van dit rivierherstel. De infrastructuurwerken zijn wel volop aan de gang.

Natuurpunt Deinze-Zulte werkt daarom samen met de West-Vlaamse afdelingen Natuurpunt Koepel en Natuurpunt De Torenvalk om het beloofde rivierherstel af te dwingen. Om druk op de ketel te houden is Natuurpunt ook zelf begonnen met gronden aan te kopen. Zo werd onlangs binnen de VA-*plus* regio een stuk van de oude Leiemeander van Olsene/Oeselgem aangekocht. We werkten ook een fietszoektocht uit om iedereen kennis te laten maken met de natuur langs de Leie. Je fietst langs boeiende natuurplekjes en plaatsen waar de natuur opgewaardeerd moet worden. Er kan gekozen worden tussen twee trajecten: van Grammene tot Ooigem of van Kortrijk tot Wervik. De zoektochten bestaan uit een aantal vragen en foto's en loopt gedurende de ganse zomer. De prijsuitreiking vindt plaats in Oeselgem op 16/9/2017. De brochure met alle info en vragen vind je op http://www.helpdeleie.be. Op diverse punten kan je ook een gedrukt exemplaar van de brochure bekomen (contacteer via info@natuurpuntdeinzezulte.be).

Natuurpark Levende Leie

Grutto *foto: Paul Vandenbulcke*

Van Deinze over Sint-Martens-Latem tot Gent stroomt de Leie nog volgens haar oorspronkelijk tracé. Natuurpunt Deinze-Zulte, Natuurpunt Gent en kern Latem slaan nu de handen in elkaar om versneld natuurgebieden aan te kopen en een natuurlijk beheer te geven. De verschillende natuurgebieden (o.a. de vallei van de Zeverenbeek, de Leiemeersen van Deinze, de Latemse meersen, de Keuzemeersen, de Belaertmeersen, de Assels en de Bourgoyen) moeten op die manier op termijn een groot natuurpark vormen van ongeveer 1200 ha groot. Momenteel is ongeveer 400 ha hiervan reeds effectief in natuurbeheer.

Om het natuurpark Levende Leie te lanceren en de samenwerking tussen de afdelingen in de kijker te plaatsen organiseren we op 24 september vier simultane wandelingen langs onze natuurgebieden. De wandelingen starten om 14 uur in Bachte, Sint-Martens-Latem (twee wandelingen) en Drongen. Achteraf serveren we een glaasje en een dessertje. Iedereen is van harte welkom!

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD
alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen
MICHAEL BEKAERT
Ganzendam 9 - 9890 Vurste
Tel: 0497/43.01.79

De Mediawatcher

Verspreiding van vogels over Europa

Het 'EuroBirdPortal' (EBP) toont van 100 vogelsoorten de verspreiding over Europa in combinatie met de temperatuur- en neerslagkaart. Het is het resultaat van een samenwerking tussen een indrukwekkend aantal partners waaronder uiteraard Natuurpunt.
Voor de periode 2010-2015 wordt week per week getoond wat de verspreiding is van een vogelsoort in Europa. Dit levert leuke animaties op in verband met de trek. Zo zie je bv. prachtig de trek van de kraanvogel in beeld gebracht, een op en neergaande wolk tussen noord en zuid, of je ziet week per week hoe de gierzwaluw Europa verovert. Het is de bedoeling dat dit in de toekomst verder bijgehouden wordt. Zeker de moeite om het ook eens te proberen!
http://eurobirdportal.org/ebp/fr/#home/APUAPU/r2015/tm/t2015/

Voor de geste?

Op 27 en 28 april werden in Zweden 10 korhoenders gevangen en meteen overgebracht naar de Hoge Venen. Deze 10 zouden de laatste 3 overlevende korhoenders moeten redden.
(De Morgen, 11-05-2017)

Vanavond niet schat

Onderzoekers in Zwitserland zagen hoe libellenvrouwtjes die geen zin hebben in seks zich als een steen uit de lucht laten vallen en zich voor dood houden om aan een al te opdringerig mannetje te ontsnappen.
(De Morgen, 02-05-2017)

Oops, she did it again

In een interview in Knack van begin mei liet minister Schauvliege zich opmerken door een aantal forse uitspraken.
Eén op de drie varkensboeren wil stoppen en één vierde van de varkensboeren werkt ondertussen niet meer voor eigen rekening (De Standaard, 13-04-2017). Toen haar de vraag gesteld werd wat ze vond van het feit dat er zoveel varkensboeren willen stoppen wegens te veel schulden antwoordde ze dat ze tegen een warme sanering blijft en "dat men niet kan beletten dat mensen zich in de schulden steken". Dat boeren daarbij door banken en veevoederbedrijven zowat gedwongen worden vergat ze even, alsook de rol die de Boerenbond daarbij speelt.
Ook Natuurpunt moest het nog eens ontgelden want volgens haar is Natuurpunt de grootste ontbosser in Vlaanderen. Dat daarvoor dan wel waardevolle natuur in de plaats komt en geen parking van een transportbedrijf doet er blijkbaar niet toe. Als minister van natuur durft ze het wel aan haar belangrijkste partner in het natuurbehoud aan te vallen, als minister van landbouw hebben we haar dat nog niet horen doen met de Boerenbond.

Biologische groenteteelt

Ourobouros.be

Flexibele groentenmanden

Hoeveel Mappen nog geklasseerd?

De hoofdboodschap van het Mestrapport 2016 van de Vlaamse Landmaatschappij is dat de waterkwaliteit in landbouwgebied onvoldoende snel verbetert. De bekkens met de grootste problemen zijn die van de Boven-Schelde, IJzer, Leie en Maas
Het vijfde mestactieprogramma loopt nog tot en met 2018 maar wordt reeds dit najaar geëvalueerd door de Europese en Vlaamse overheid. Dat gebeurt aan de hand van de meetresultaten, en die zijn voor het winterjaar 2015-2016 niet goed. Het wordt nu wel erg moeilijk om in 2018 de doelstelling van maximaal vijf procent MAP-meetpunten met overschrijding van de nitraatnorm te halen.
Hendrik Vandamme, voorzitter van het Algemeen Boerensyndicaat, lijkt de hoop al op te geven en stelt dat die vijf procent van bij aanvang een utopie was.
Als je al bij voorbaat weet dat het met de voorgestelde maatregelen niet zal lukken waarom ga je dan niet verder door bv. de veestapel af te bouwen?
(Vilt Nieuwsbrief, 17-03-2017)

Valt Seine-Schelde project in het water?

De verkiezing van Macron tot president in Frankrijk heeft mogelijks ook onverwachte gevolgen voor de Seine-Scheldeverbinding. Dat project zou schepen van 4500 ton, met drie lagen containers er op, vanuit Zeebrugge naar Parijs moeten laten varen. Terwijl daarvoor op Vlaams grondgebied al werken uitgevoerd zijn, onder andere in Deinze om het Schipdonkkanaal bevaarbaar te maken voor grotere schepen, moet in Frankrijk wel nog een kanaal gegraven worden. Ook stroomopwaarts richting Frankrijk worden mensen onteigend om grotere bruggen te kunnen bouwen. Omdat daarbij ook natuur verloren gaat zou 500 ha (Schauvliege vindt 300 ha voldoende…) natuur moeten ontwikkeld worden.
De nieuw aangestelde premier Philippe was burgemeester van Le Havre, zelf een havenstad. Liever dan al dat geld in het kanaal te stoppen wil hij dat investeren in de Franse havens. Terwijl de vorige president Hollande op 5 april het startschot gaf voor de bouw van het kanaal is het nu afwachten. (De Morgen, 20-05-2017)

Voedselbos

Bert Dhondt haalde met zijn voedselbos in Nokere de krant De Morgen (05-05-2017). Bert bracht het concept vijftien jaar geleden naar België. Vertrekkend van een stuk tuin groeien er nu op een oppervlakte van 1 ha meer dan 650 soorten planten.
Een voedselbos is een alternatieve vorm van landbouw. In plaats van de grond ieder seizoen om te ploegen en opnieuw te zaaien, wordt de bodem laag voor laag opgebouwd. Daardoor is de grond veel gezonder, tegelijk helpt de bosgrond mee de planten te beschermen.
Zo'n voedselbos bouwen vergt de nodige creativiteit. En juist die creativiteit probeert Bert over te brengen met workshops en lesprogramma's.

Interessante vogelsoorten

Grauwe klauwier *foto: Walther De Munter*

In Ename zette een grauwe klauwier zich even neer vlakbij het reservaat van het Volkegembos. Andere super interessante vogelsoorten zoals zwarte wouw, Iberische tjiftjaf en gekraagde roodstaart worden zo vaak gezien, dat er een grote kans is dat ze dit jaar in het gebied tot broeden zijn gekomen.

Opmerkelijke waarnemingen in de streek!

Bij veldwerk in functie van de biologische waarderingskaart (BWK) deed Toon Spanhove (INBO) in de vallei van de Zeverenbeek een bijzonder vondst. Naast keverorchissen en eenbes vond hij namelijk ook moerasvaren!
Moerasvaren komt voor in soortenrijke, regelmatig gemaaide, zure, venige rietlanden, op drijftillen, in elzenbroekbossen en natte berkenbossen, in verlandende kreken en wielen, in walgrachten en in tot bos verlande moerassituaties. In Vlaanderen is moerasvaren een zeer zeldzame en licht achteruitgaande soort.

Aziatische hoornaar

In een bijenkast in het gebied van Bos t' Ename werd

voor de eerste keer in Vlaanderen een Aziatische hoornaar gevonden. Deze zeer agressieve wespensoort vormt een ernstige bedreiging voor de honingbij en andere insectensoorten, waaronder heel wat bestuivers van gewassen.

Parende beekprikken

In een beek in de Vlaamse Ardennen zijn door het ANB voor het eerst in Vlaanderen parende beekprikken gefilmd. Dat zijn palingachtige vissen die hoge eisen stellen aan de waterkwaliteit in hun leefomgeving. In de Zwalm werd weer een grote kopvoorn gevangen en, zoals het een weidelijk visser betaamt, netjes terug gezet. Voor de volgende Meander beloven we een groter artikel over de vissen in de Vlaamse Ardennen.

25 miljoenste waarneming

Op de website www.waarnemingen.be werd op 8 juni de 25 miljoenste natuurwaarneming uit België geregistreerd. Het ging om een waarneming van 3 gewone witvlakbladrollers, een soort nachtvlinder. Het succes van waarnemingen.be illustreert de kracht van citizen science. Vrijwilligers zorgen samen met hun coördinerende organisaties voor een massa aan informatie die onhaalbaar en onbetaalbaar zou zijn als ze met professionele krachten verzameld zou moeten worden. Bovendien is waarnemingen.be een uniek initiatief omdat het de krachten van Vlaamse en Waalse natuurliefhebbers bundelt.

Wallonië werkt aan vergoeding van wildschade door wolf

De nu officiële terugkeer van de wolf in België veroorzaakt blijdschap bij de natuurliefhebbers en stress bij de schapenboeren. Door jagers, boeren en natuurbeschermers te verenigen in een netwerk van wolvenwaarnemers, wil het Waalse gewest hen helpen om met de komst van de wolf om te gaan.
Omdat de incidenten met vee, reeën en zwijnen zich opstapelen, heeft het Waalse gewest een plan opgesteld om het samenleven met de wolf in goede banen te leiden. Het heeft daarvoor lessen getrokken uit de chaos die ontstond door de herintroductie van de bever, die de laatste jaren in een stevig tempo het Waalse landschap vertekent en daarbij schade veroorzaakt.
(Vilt Nieuwsbrief, 23-05-2017)

'Oases' met 'Lunch met lef'

Luc Vankrunkelsven.

Wervel (Werkgroep voor een rechtvaardige en verantwoorde landbouw) is niet meteen een onbekende in middens van groepen en mensen die met lokaal verweven landbouw en natuur begaan zijn. Wervels missie op wervel.be luidt: "Recht op gezonde voeding hangt samen met een gezonde bodem en een warme, inclusieve samenleving". Wervel brengt mensen hiervoor samen, breidt zijn netwerken uit en creëert maatschappelijk draagvlak. Wervel baseert zich op inzichten van pioniers, legt verbanden, doet aan lobbywerk rond concrete dossiers en biedt haalbare antwoorden op "en wat kan ik daar aan doen?"

Lunch met Lef

Wervel werd gesticht in 1990 en heeft heel wat campagnes en vernieuwend pionierswerk op zijn

palmares: Agroforestry, eiwittransitie, ‘Denk globaal, eet lokaal’, een vier jaar lopende hennepcampagne en nu de campagne ‘Lunch met Lef’. Met partnerorganisaties proberen we in zoveel mogelijk scholen de maaltijden te verbeteren volgens Lef-principes: Lokaal-Ecologisch-Fair. Tot nu toe waren de meeste campagnes in Oost-Vlaanderen. Zie: https://www.youtube.com/watch?v=P3pFENiCSrA

Oases

Wervel werkt ook al jaar en dag rond het sojathema. Soja, niet voor vegetarische voeding, maar overzeese soja vooral voor de veevoeding. De Europese Unie voert jaarlijks meer dan 40 miljoen ton soja in, vooral voor het voer van onze kippen, kalkoenen, varkens, runderen, zalmen...

Via dit sojaverhaal kwam Wervel terecht in de Braziliaanse Cerrado: een savannegebied van 2 miljoen km² in het centrum van Brazilië. Het is weinig geweten, maar de biodiversiteit van dit immense gebied is even groot en even belangrijk als van het Amazonegebied. In tegenstelling tot de Amazone is het amper beschermd en wordt het daarom in versneld tempo ontbost, twee à drie keer zo vlug dan het Amazonewoud. Als Europese consument hebben we er veel mee te maken, want de meeste soja voor onze hoge vleesconsumptie en onze vleesexportbelangen komt nu uit deze regio.

Het laatste Wervelboek ‘Oases. Grond-kracht voor een nieuwe lente’ van Luc Vankrunkelsven heeft het over deze immense sojawoestijnen en over de oases met alternatieven. Het is zomaar geen boek over een exotisch land, maar elk hoofdstuk heeft het over de ‘interafhankelijkheid’ van ons landbouwmodel hier en de (voor ons onzichtbaar gemaakte) vernietiging overzee. We lieten er ook drie inspirerende figuren uit Brazilië in aan ’t woord en twee Vlamingen. O.a. Benny Van de Velde, CSA-boer in Gent en prominent in beeld in de film ‘Het ritme van de rups’, dat samen met het boek verspreid wordt. Smaakmaker zie: https://www.youtube.com/watch?v=YmV3bq4tcP8&t=55s

Boek en film werden onlangs in Deinze gelanceerd. Wie het boek wil aanschaffen kan 19 euro overschrijven op de rekening van Wervel:
IBAN BE97 5230 8030 3749 en later het boek ophalen bij Mieke Roelens in Deinze: mieke.roelens@pandora.be; 0471/21.99.76.

Veldgidsen Paddenstoelen I en II

Eddy Saveyn

Nico Dam en Thomas W. Kuyper, 2013, Veldgids Paddenstoelen I (plaatjeszwammen en boleten), KNNV, 425 blz., ISBN 978 90 5011 463 9, 39,95 euro.

Eindelijk een plaatjesboek dat geen vertaling is. Behalve dan de Geïllustreerde Paddenstoelen-encyclopedie van Gerrit J. Keizer uit 1998 maar de foto’s daarin zijn niet van hoge kwaliteit. Beide Nederlandse auteurs hebben hun sporen verdiend in de mycologie. Het boek beschrijft de 500 meest algemene plaatjeszwammen en boleten van Nederland. Dus geen eindeloze zoektocht meer tussen soorten die hier zelden of nooit voorkomen. De auteurs maken zich sterk dat ze daarmee 95% van de in Nederland geregistreerde waarnemingen dekken. Alhoewel bijvoorbeeld vermelding van een zeldzame soort als groensteelsatijnzwam toch wel de wenkbrauwen doet fronsen. In de inleiding vermelden de auteurs dat dit ook betekent dat 75% van de plaatjeszwammen en boleten uit Nederland niet in het boek voorkomen. Wellicht kom je dus op een wandeling soorten tegen die niet in je boek staan. Bij paddenstoelen is de kans nu eenmaal groot dat je zeldzamere soorten tegenkomt. Toch staat het overgrote deel van wat je vindt er dus wel in.

Met deze gids zou je als beginner heel wat vondsten op soortnaam of tot een soortencomplex moeten kunnen terugbrengen. En dat laatste is nieuw. Moeilijke groepen die vaak enkel met microscoop op naam te brengen zijn (maar vaak ook niet) bundelt men samen. Bijvoorbeeld de diverse plooirokjes zijn vermeld als *Parasola plicatilis sensu lato*. Onder ‘gelijkende soorten’ wordt dan duiding gegeven over het determineren binnen dat bepaalde complex.

De inleiding reikt je allerlei heel praktische info

aan om in het veld aan de slag te gaan en het boek vlot te gebruiken. Lukraak bladeren op zoek naar de meest gelijkende plaatjes zal met dit werk minder goed lukken. De soortenbespreking is niet systematisch gerangschikt maar wel alfabetisch op wetenschappelijke naam. Bedoeling van de auteurs is om je als beginner te laten determineren met de sleutels en op die manier gericht tot een naam te komen. Er wordt enkel gewerkt met veldkenmerken. De gebruikte terminologie is eenvoudig gehouden. De startsleutel brengt je relatief vlot tot de deelsleutels, soms al tot op soort of soortencomplex. Vaak werken de sleutels goed. Jammer dat men in de sleutels enkel Latijnse namen vermeldt en niet verwijst naar de pagina waar de soort te vinden is. De index moet daarom veelvuldig geraadpleegd worden.

Bij de beschrijving staan meestal kwaliteitsvolle foto's. Per dubbele pagina komen drie soorten aan bod. Beschrijvende kenmerken zijn heel degelijk en bijzonder interessant is dat specifieke eigenschappen cursief staan. Ecologie en verspreiding in Nederland zijn vermeld en komen voor de meeste soorten vrij goed overeen met Vlaanderen. Zeer lovenswaardig is ook de vermelding van gelijkende soorten met korte vermelding van de verschilpunten.

Formaat (14,5 x 21,5 cm) noch gewicht (1060g) maken dit tot een vlot handelbare veldgids. De stevige kartonnen kaft is dan wel een pluspunt.

Voor wie geïnteresseerd is in de overige groepen paddenstoelen is er van dezelfde auteurs de al even degelijke Veldgids Paddenstoelen II die focust op beker-, buik-, gaatjes-, kern-, knots-, koraal-, korst-, stekel- en trilzwammen. Deze beschreven soorten komen in de gangbare literatuur maar mondjesmaat aan bod waardoor dit boek een echte aanrader is voor iedereen die graag kijkt naar paddenstoelen die niet behoren tot de klassieke soorten bestaande uit steel en hoed. Slijmzwammen worden hierin niet behandeld.

Voor beginners is dit met stip een aanrader. Maar dan moet je wel de moeite opbrengen om de sleutels te hanteren. Voor culinaire wildplukkers is dit werk minder aan te raden: over eetbaarheid wordt bewust niets vermeld.

Met dit boek in de hand kijk je reikhalzend uit naar een regenrijke periode of natte herfst. Laat maar komen!

Geelwang moerasschilpadden

Johan Vander Heyden

De geel– en roodwang moerasschilpadden worden al vele jaren in ons land ingevoerd en bedreigen onze inheemse aquafauna en amfibieën. Ze worden massaal gekweekt in 'baby farms' in Californië.

Geelwang moerasschildpad foto: Gilbert De Ghesquière

Het begon deze zomer toen een 'amfibieën-vriend' me alert maakte op het feit dat er in het Duivenbos te St. Antelinks, in de nabijheid van de ezelweide, enkele van die moerasschilpadden vertoefden. Daar deze dieren carnivoren zijn, moeten ze zich voeden met wat er zich in onze poelen en waterlopen bevindt nl. kikkers, salamanders, vissen tot zelfs eten ze stukken uit de zwemvliezen van de eendenpoten... Met hun zeer scherpe en krachtige snavel kunnen ze alle vleessoorten aan, inclusief dunne botten van hierboven vermelde soorten. Deze dieren worden sinds de jaren '60 massaal in West Europa ingevoerd. Ook in ons land.

Ze zien er toch zo schattig uit, met hun gele streepjes op de wangen en wegen ocharme 30 gr. bij hun aankomst hier in de winkels. Het zijn vooral tuincentra, tuinvijver-winkels en terraria-winkels die deze dieren maar al te graag verkopen. Vele kleuterklasjes zijn ook de grootste afnemers van die kleine lieve schatjes. Tot ze te groot geworden zijn voor hun glazen of plastieken gevangenis. Want deze dieren doen maar vier dingen, eten, zich ontlasten, groeien en ook onder de infrarood lamp liggen! Na lange tijd is dit terrarium één grote

'stinkbak' geworden. De lasten worden groter dan de lusten en de eigenaars ontdoen zich ervan door deze exoten te dumpen in openbare wateren, vijvers, (de Gavers te Geraardsbergen) poelen, beekjes, ja zelfs in de Dender zitten ze in de zomer massaal langs de oever te zonnen!

Het was me in het voorjaar in 2015 ook al opgevallen dat er in het Duivenbos tijdens een natuurdag ingericht door Natuurpunt Herzele heel wat minder kamsalamanders voorkwamen. In 2011 hadden we tijdens een inventarisatie met Robert Joris meer dan honderd stuks kamsalamanders gevangen, gefotogafeerd en teruggezet! Ondertussen is de populatie daar zeer sterk afgenomen in wat vroeger een top-poel was voor deze zeldzame amfibieënsoort. Na veel geduld heeft mijn vriend er twee moerasschildpadden kunnen neutraliseren. Het zijn schuwe dieren die bij de minste beweging onmiddellijk onder duiken. Vele uren heeft hij er op de loer moeten liggen en hij woont daar ook niet bij de deur.

Daar ik zelf al vele salamander-drijffuiken hebt gemaakt, heb ik er enkele nachten over geslapen om ook een vangkooi-systeem te ontwerpen om deze exoten af te vangen. Het is me ook gelukt. Het is een drijvend eilandje (zie foto) waar ze maar al te graag op liggen om te zonnen. Het zijn namelijk koudbloedige (exotherme) dieren die zonne-energie nodig hebben om hun temperatuur op te trekken. Centraal op dit eilandje is een grote vierkante opening van 50 cm waar ze bij de minste verstoring onbevreesd induiken… Men hoeft enkel de vangkooi uit het water te halen en de oogst binnen te halen. Ondertussen zijn er op de abdijvijver te Geraardsbergen vorig jaar al meer dan 11 stuks uitgehaald. Eindelijk komt er via de Europese Unie een verbod op de invoer van deze kwalijke exoten. Er is nu een zwarte lijst van exoten opgesteld waarvan de invoer verboden

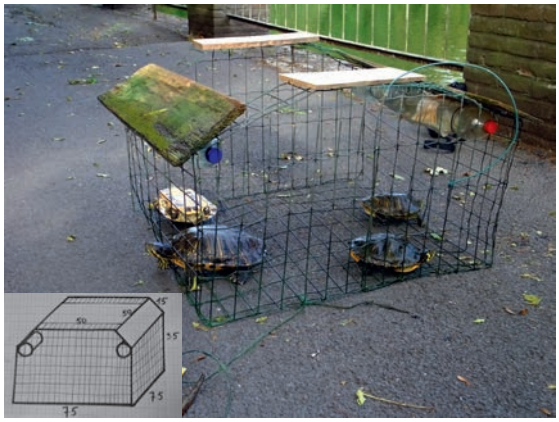

Foto: Johan Vander Heyden

is in West Europa waaronder ook alle soorten moerasschildpadden. Dan is het nog wachten op het uitvoeringsbesluit, de verkoop van de bestaande voorraad enz. Het zal nog enkele jaren duren eer we van deze lastige dieren zullen verlost zijn!
Het massaal afvangen op onze wateren is nu de grootste opdracht voor onze openbare besturen zoals het ANB, INBO, RATO, de Vlaamse Visserij Commissie enz…

Om te weten of er geelwangschildpadden voorkomen in je poel of vijvertje, gooi er een grote houtblok in waar ze kunnen op rusten voor hun 'zonnebad'. Na enkele dagen met zonnig weer, voorzichtig benaderen en kijken of er op zitten.

Voor wie ze wil namaken (zie foto), enkele meters tuindraad, 4 lege petflessen als drijftanken en wat houten plankjes. Een anker met touw bevestigen tegen het afdrijven van de wind. Let er op dat de plankjes het water raken zodat ze er gemakkelijk op kunnen klauteren want zonnen is hun liefste bezigheid!
Succes!

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken
www.beatrijs.be
BOEKHANDEL BEATRIJS
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055/31.44.77, Fax: 055/30.03.45
www.beatrijs.be, bestel@beatrijs.be

P.V.S.
electronic developments
ELEKTRONICA
-ontwerp -productie -consulting
Alle info: info@pvsed.com of tel.055/49.60.12
na afspraak: Neerstraat 28, Nederzwalm
+ ZAKLAMPEN
merk FENIX
Volledige gamma op: www.fenix-nederland.nl

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert
Gentse Steenweg 138
9620 Zottegem
09/361 03 00
jan.francois@telenet.be
www.aardbol.be

Geologie van Vlaanderen

Eddy Vervynck

Het boek 'Geologie van Vlaanderen' van Michael Borremans, leek mij, op de boekenbeurs van Antwerpen, best wel interessant.

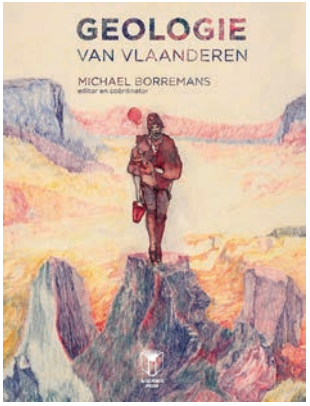

Deze dikke turf van 491 pagina's lees je niet zoals een roman. Het is eerder een boek dat je in de kast liggen hebt als naslagwerk, of om een bepaald begrip in detail eens uit te spitten als 'ze' er iets over vertellen op tv of een natuurpuntwandeling. Het is opgedeeld in 7 hoofdstukken. De eerste 4 hoofdstukken gaan over geologie, of de studie van de verschillende gesteentelagen in de ondergrond, en hoe deze gesteentelagen zijn ontstaan. Deze eerste 4 hoofdstukken heb ik echt moeten doorworstelen. Niet eenvoudig als leek om begrippen als stratigrafie, metamorfisme, enz. te begrijpen. Die verschillende gesteentelagen zijn een beetje zoals de tijdlijn in de geschiedenisles: je kan er uit afleiden wat wanneer gebeurde, en waarom. Men gebruikt echter geen jaren of eeuwen, maar begrippen zoals 'Devoon', het 'Dinantiaan', enzoverder. Ik wil jullie graag één zinnetje van de vele aanhalen: "Het Hastariaan heeft de meest gediversificeerde sedimentencyclus. Het bereikt een dikte van 75 m en kan worden onderverdeeld in drie eenheden in een transgressieve sequentie met regressieve top". Sommige zinnetjes en hoofdstukjes heb ik toch een paar keer moeten lezen vooraleer er iets van te begrijpen. Maar begrippen als karst, turfontwikkeling, enz.. worden glashelder verklaard. Zo bijvoorbeeld op p. 74 hoe turf zich kan ontwikkelen tot steenkool, hoe dat nu precies in elkaar zit met het schaliegas (p.77), wat de gevolgen zijn bij exploitatie van dit schaliegas, en wat dit te maken heeft met CO_2 opslag. Hoofdstuk 3 gaat o.a. over de relatieve zeespiegelvariatie, en dus ook over de opwarming van het klimaat. Ook in hoofdstuk 6 komt dit aan bod: "Tijdens de voorbije 20 000 jaar steeg, vooral door het afsmelten van de ijskappen het zeepeil met meer dan 120 meter. De mate van stijging nam de recente vijfduizend jaar geleidelijk af, maar de laatste 85 jaar lijkt het zeepeil in Oostende gemiddeld met 1,7 mm per jaar te stijgen, en sinds 1992 met 4,4 mm per jaar". Als ik goed kan rekenen betekent dit, dat als mijn zoon Quinten 80 jaar zal zijn (nu 15), de zee 29 cm hoger zal staan. Toch iets om over na te denken, maar misschien wonen ze dan allemaal wel in paalwoningen?

Hoofdstukken 5 en 6 vond ik de meest interessante voor mij, 'Bodem' en 'Kust & Zee'. In hoofdstuk 'Bodem' lees je alles over ons bodemkundig erfgoed, de bodemkaart van Vlaanderen, oude landbouwmethodes en de gevolgen voor de geologie. Bijvoorbeeld iets over het 'molbord': men gebruikte dit om grond te nivelleren, of om op te voeren, een techniek en stuk gereedschap waarmee men de verdwenen 'bolle akkers' creëerde in het Land van Waas (St-Niklaas en omgeving). In dit hoofdstuk komt ook het thema 'bodemerosie in de zandleem- en leemstreek' aan bod, mooi en duidelijk uitgelegd, met foto's, kaartjes, cijfers… bv.: "In de leemstreek is er tot 26 ton verlies, per hectare per jaar welteverstaan", dat is gigantisch veel! Van sommige cijfers gaat je hoofd duizelen.

Hoofdstuk 6 (dit hoofdstuk heeft de doorslag gegeven om dit boek van € 65 aan te schaffen) gaat over Kust en Zee. De zandbanken, de strandhoofden (en niet golfbrekers zoals ik dacht) die dienen om het fijne zand op het strand te houden. Over de zandbanken voor de kust van Zeebrugge, en de vele windmolenparken die daar liggen en nog worden aangelegd de komende jaren. Wat de vele 'aanplantingen van windmolens', als gevolg heeft voor onze mooie kust en de kwetsbare gebieden, kan men nog niet inschatten. Ook de vele baggerspecie die er wordt 'gedropt' baart de geologen en natuurminnende mensen zorgen. In dit hoofdstuk heeft men het ook tot in het detail over de verschillende technieken om een zeebodem in kaart te brengen. Met een, in mijn ogen veel te

www.ferynjan.be info@ferynjan.be
JAN FERYN BVBA
milieuconsulent

kleine vergoeding van € 0,59/m³ voor het fijne zand dat men afneemt van de zandbanken, betalen de concessiehouders mee voor het onderzoek naar de gevolgen van ontginning op zeebodem en het mariene milieu. Deze zomer gaan we de windmolens en zandbanken eens per vissersboot bekijken. Je vaart 30 km naar de zandbanken, maar door de sluizen en andere zaken ben je 5 uur op zee. Ondertussen zullen we zeker genoeg afleiding krijgen door o.a. de vogels, die er te zien zijn.

En dan was er nog hoofdstuk 7, 'Hydrogeologie', maar hiervoor moet je het boek maar eens gaan kopen bij boekhandel Letters & Co op de markt van Deinze, of eens gaan lenen in de bib… In dit hoofdstuk leer je o.a. het verschil tussen aquifer en aquitard, en nog veel, veel, veel meer, maar tegen dat ik aan hoofdstuk 7 zat, begon de lente te roepen, en had ik heel andere dingen te doen.
Ik heb zeker zaken bijgeleerd, over geologie, het houdt veel meer in dan ik dacht, en bepaalde processen die ik heb gelezen (en geleerd) zijn bruikbaar als natuurpunter. Als je er tegen opziet om dit ganse boek door te nemen, dan kan je je beperken tot de samenvattende kadertjes, per subhoofdstuk.
Veel leesplezier

Een opsteker voor VA plus

Op 22 april 2017 ontving Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus *een award van moederorganisatie Natuurpunt voor de succesvolle doorstart van de koepelwerking binnen de grenzen van de Vlaamse Ardennen. Binnen onze koepel werken negen afdelingen en zes studiewerkgroepen nauw samen om de natuur in onze prachtige regio te beschermen en te promoten. Dat bleek onder meer uit de succesvolle editie van de Vlaamse Ardennendag van vorig jaar en de aansturing van verschillende beschermings- en beleidsprojecten. De bestuursploeg van Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus kende een nieuw elan, beraadde zich over haar visie en missie, richtte een vzw op en schreef aan een meerjarenprogramma. Helaas grepen we - voorlopig - naast een officiële erkenning als regionale vereniging. Dat belet ons niet om voortdurend en voortvarend te blijven samenwerken aan meer en betere natuur voor iedereen die van de Vlaamse Ardennen houdt. Een steuntje in de rug kan daarbij helpen. Je kan een filmpje over de awards 2016 bekijken op https://vimeo.com/214907286.*

Natuurpunt Herzele naar Viroinval

Frederik Dierickx

Een natuurvereniging moet af en toe zijn grenzen verleggen. Hoezeer we ook verliefd zijn op onze lokale natuur toch moeten we toegeven dat er elders nog veel te ontdekken valt. Vaak zeldzame dingen, unieke landschappen en frisse ideeën rond natuurbeheer. Op 21 mei trokken we eropuit. Net zoals vorig jaar gingen we de fauna en vooral flora bewonderen in Viroinval.
De fusiegemeente Viroinval omvat 8 gemeenten en is gelegen in het zuiden van de provincie Namen, tussen Couvin en Givet (FR), op minder dan 150 km van Herzele. De fusiegemeente dankt haar naam aan het riviertje de Viroin, dat in Dourbes ontstaat uit de samenvloeiing van het Zwarte en het Witte water, en een 20-tal kilometer verder uitmondt in de Maas. Deze streek is een groot natuurgebied dat uit heuvels met bloemrijke graslanden bestaat, afgewisseld met stukken frisgroen eiken-haagbeukenbos. Meer dan 500 ha vormen een prachtig, vrij toegankelijk natuurpark 'Viroin-Hermeton' met een uitzonderlijke voorjaarsflora en orchideeënrijke kalkgraslanden.
Het was reeds de derde maal dat we met Natuurpunt Herzele deze prachtige streek bezochten. In de voormiddag verkenden we de kalkheuvel 'Tienne Breumont' waar we 2 jaar terug meer dan 10 soorten wilde orchideeën vonden, naast tal van andere kalkminnende planten. 's Middags nuttigden we buiten onze picknick op een idyllisch plekje nabij het centrum en vertelden we over eerdere ervaringen in en rond de streek. Het valt me steeds weer op hoe mensen zo vol kunnen zijn van natuur. Vaak zelfs worden belangrijke persoonlijke gebeurtenissen gelinkt aan waarnemingen en natuurervaringen. Een wandeling in het Kluisbos die ervoor zorgde dat de kinderen veel te laat werden opgehaald van school. Of de waarneming van een scholekster de dag dat iemand zijn vrouw ten huwelijk vroeg. Herinneringen aan natuur en het leven.

In de namiddag rijden we dan een paar kilometer verder naar Treignes waar we een wandeling maken langs en in het 'Bois de Matignolle'. Na een steile klim loont dit gebied enorm de moeite. Mooie waarnemingen zoals eenbes, zeegroene zegge, elsbes, peperboompje en engbloem deden het hart van elke plantenliefhebber sneller slaan.
De orchideeën lieten zich beduidend minder waarnemen dan de vorige jaren. Misschien waren we te vroeg, misschien was het echt te droog

geweest of hadden we gewoon pech. Joke zal ze toch niet gekapt hebben zeker? Ik vermoed van niet. Desalniettemin konden we mannetjesorchis, bergnachtorchis, bijenorchis, bruine orchis en bokkenorchis bewonderen. De bijenorchis is vrij klein maar prachtig, ze beoefent een sublieme vorm van mimicry waarbij ze mannelijke bijen probeert te lokken, aangezien ze geen nectar produceert, door een bij na te bootsen. Ze wordt evenwel weinig door insecten bezocht. De bokkenorchis is dan weer groot, soms tot 1 meter, en verspreidt een ontegensprekelijke bokkengeur.

Bijenorchis *foto: Norbert Desmet*

Naast de vele planten, de ontmoeting met een hoornaar (geen Aziatische) en de levendbarende hagedis was er één waarneming die alles overtrof. Een kuiken van de oehoe. In een steengroeve nabij de Viroin was er een broedgeval bekend van een paartje oehoe's. Dapper als we zijn trokken we er naartoe en slaagden we erin om 1 kuiken boven op een richel waar te nemen. Fantastisch! Oehoe in het wild. En hoewel het ouderpaar nergens te bespeuren was bleef dit een adembenemend zicht. Het is ondertussen gekend dat de oehoe aan een opmars bezig is en dat is ook goed, de grootste uil van Europa verdient terug zijn plaats in onze biotopen. Laten we hopen dat dit zo blijft.

De dag werd afgesloten met een terrasje en een 'Super des Fagnes', een streekbiertje. De verhalen over verre reizen rolden van de tafel, waarnemingen van lynxen, tijgers en haaien werden breed uit de doeken gedaan. Ik droomde die nacht van oehoe's en bokkenorchissen.

Volgend jaar plannen we weer een bezoek aan de Viroin en dit najaar trekken we naar de vallei van de Our samen met afdeling Sint-Lievens-Houtem en Haaltert. Alle info terug te vinden op www.natuurpuntherzele.be

En de leeuweriken …

Norbert Desmet

Broedtijd! Het eerste nest zit er op, meestal in opgroeiend graan. Het tweede is aan de gang, meestal in bieten of erwten (geen maïs). En de leeuwerik hij zingt verder, ook als het warm is, soms tot in het najaar. Maar derde nesten zijn eerder uitzondering dan regel en in augustus stoppen ze helemaal ermee. Het broeden zelf verloopt in 12-14 dagen en de jongen verlaten het nest al na 8-9 dagen en vliegen na ongeveer 18 dagen (J.E Sluiters! Prisma Vogelboek, 1958, een schat van een boekje toch). Zo te zien zijn onze Natuurpunters alert, er komen veel waarnemingen binnen, vooral van zingende veldleeuweriken. In een volgend nummer zal dat zijn vervolg hebben in een overzichtskaart van het voorkomen ons werkingsgebied. Al is hij als soort sterk in aantal verminderd, hij is op veel plaatsen nog aanwezig en wat is er genietbaarder dan op een zomerse dag een leeuwerik hoog in de lucht!

In memoriam Vic Vertongen

In de jaren '70 en '80 was Vic de motor achter de paddenstoelenwerking van onze toenmalige Wielewaalafdeling Schelde-Leie. Hij verzorgde de paddenstoelenwandelingen, meestal in de Hospicebossen in Nazareth. Ook op onze 'Myco-Orni-safari's' naar Schouwen-Duiveland gidste hij het paddenstoelenluik 's namiddags in de duinbossen van Westenschouwen. Hij liet ons proeven en ruiken en probeerde de geïnteresseerden warm te maken voor verdere studie in de mycologie. Zelf legde hij zich vooral toe op de studie van de vezelkoppen. Hij ging veel mee met de Antwerpse Mycologische Kring en lag mee aan de basis van de oprichting van de Oost-Vlaamse Mycologische Werkgroep. De laatste twintig jaar moest hij echter wegens een onverbiddelijke aandoening aan het geheugen forfait geven. Zijn echtgenote verdient meer dan respect voor de wijze waarop ze hem al die jaren tot zijn dood verzorgd en begeleid heeft.

De natuurstudie heeft een eminent padden-stoelenkenner verloren.

Plantenexcursie in Schamperij Horebeke

Henk Coudenys en Johan Cosijn

Verslag van een inventarisatie van hogere planten binnen het ifbl-uurhok E3-31-42 in Horebeke, met speciale aandacht voor de percelen van het natuurreservaat en de toegangsweg.

Tussen de parking van het voetbalveld en het toegangspad naar het natuurreservaat van de Schamperij in Horebeke waar in 2014 de populieren werden gerooid, strepen we alle herkenbare soorten met als eerste verrassing een eenzaam exemplaar muizenstaart. Langs het bospad vinden we onder meer heggenvogelmuur, paarse schubwortel,

Paarse schubwortel *foto: Johan Cosijn*

bosandoorn en uitgebloeide exemplaren van de slanke sleutelbloem. Op de oever van de gracht langs het natuurreservaat ontdekken we een grote populatie tongvaren, naast twee exemplaren van de zachte naaldvaren, mannetjesvaren en brede stekelvaren. Het enkele jaren geleden gerooide perceel ziet er van in de verte verruigder uit dan het is. Tussen de brandnetels zien we onder meer geoord helmkruid en gevleugeld hertshooi groeien. Twee landkaartjes blijven rustig en uitgebreid paren terwijl we langs hen heen baggeren. De grachten worden gedomineerd door oeverzegge, moeraszegge, dotterbloem, beekpunge en grote egelskop. Langs het jaarlijks gemaaide pad vinden we onder andere gewone ereprijs, veldlathyrus, moeraswalstro en penningkruid.

In het iets hoger gelegen stukje bos groeien muskuskruid, paarse schubwortel, bosanemoon en wilde hyacint. We ontdekken er tevens een reeënslaapplaats.

We eindigen de excursie met de determinatie van een grote populatie overblijvende ossentong, langs de oever van de Maarkebeekvallei.

In vergelijking met twee jaar geleden zijn er toch enkele belangrijke soorten bijgekomen: tongvaren, een tweede exemplaar van de zachte naaldvaren, gewone ereprijs en veldlathyrus op het pad. De zaailingen van populier en paardenkastanje zijn nieuw en er komen steeds meer jonge boswilgen bij. De gerooide percelen van het natuurreservaat lijken zich te ontwikkelen in de richting van een gemengd populierenbos. Mogelijk staan de uitgezaaide populieren dichter bij de zwarte populier dan de gerooide exemplaren.

Dotterbloem

Het lijkt ons uitermate boeiend om de spontane natuurontwikkeling en de natuurlijke bos(om)vorming in de Schamperij van naderbij op te volgen. Wordt dus vervolgd!

Nieuwe wandelkaarten

Filip Keirse

De afgelopen weken en maanden hebben we hard gewerkt om onze tweede wandelknooppuntenkaart 'Zwalmvallei' van het Milieufront Omer Wattez (MOW) in te tekenen. Knooppuntennummers aanbrengen, afstanden ertussen bepalen, en dit allemaal manueel, het was een waar monnikenwerk (*ik had al een mooie kruin, nu is ze nog duidelijker*). Momenteel zijn we in de laatste fase, de finale check-up om de laatste foutjes er nog uit te halen. Eens dat achter de rug is, kan de drukker zijn werk uitvoeren. Op de topografische knooppuntenkaart van MOW zijn alle wandelwegen en knooppunten van het wandelnetwerk van Toerisme Oost-Vlaanderen (TOV) aangeduid. Daar bovenop zijn nog enkele wandelwegen toegevoegd die niet in het wandelnetwerk van TOV zitten. Met de kaart 'Zwalmvallei' van MOW kun je dan op stap langs de trage wegen van de gemeenten Brakel, Zottegem en Zwalm, aangevuld met delen van de gemeenten Gavere, Oudenaarde, Horebeke, St-

Trage wegen wandeling Zulzeke foto: Johan Cosijn

Martens-Lierde, Ellezelles en Flobecq.
De kaarten van het wandelnetwerk 'Bronbossen' en 'Zwalmvallei' van TOV zijn nu beschikbaar. Wie regelmatig in deze streek vertoeft zal al gemerkt hebben dat alle palen reeds geplaatst werden. Zie ook http://www.toerismevlaamseardennen.be/nl/nieuwenetwerken

Vandaag kan ik jullie het heugelijke nieuws melden dat de officiële voorstelling van de wandelknooppuntenkaart 'Zwalmvallei' van MOW zal plaats hebben op **zondag 10 september 2017**.
Schrijf dus deze datum alvast in jullie agenda. De voorstelling van onze kaart zal samen gaan met de officiële inwandeling van het wandelpad door het reservaat van Natuurpunt 'De Steenbergse bossen' te Sint-Maria-Oudenhove.
Plaats van afspraak: Ter Heiden (enkel bereikbaar te voet of per fiets), parkeergelegenheid aan de kerk van Sint-Maria-Oudenhove (route tussen parking aan de kerk en Ter Heiden wordt aangeduid). Officiële inhuldiging van het wandelpad door de Steenbergse bossen en voorstelling wandelknooppuntenkaart om 14u aan Ter Heiden. Daarna doorlopend begeleide wandelingen tussen 14u30 en 16u. Duur wandeling: ongeveer 2u. De wandeling is niet geschikt voor kinderwagens.
Uiteraard kunnen jullie zich dan een gloednieuwe wandelknooppuntenkaart aanschaffen.

BOOMKWEKERIJ DE BOCK
Wij zijn specialisten in
Sierheesters, Rozen, Bamboes,Vaste planten,
Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen
Pelikaanstraat 89, 9700 Oudenaarde - Nederename
Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

De prijs van toegankelijkheid… wat een conservator lijden kan

Dries Van Nieuwenhuyse, Steven Rowaert
Resp. wetenschappelijk conservator en technisch conservator Duivenbos

Bij het opstellen van een beleidsvisie voor een natuurreservaat wordt veel belang gehecht aan de duurzame ontsluiting van het gebied. Terecht overigens want Natuurpunt ontvangt hiervoor subsidies van de belastingbetaler en die apprecieert het om daar iets voor terug te krijgen. Bij het inrichten van een gebied moet dan ook gezocht worden naar een evenwicht. Elke vorm van betreding zal immers steeds een min of meer belangrijke negatieve impact hebben op de biodiversiteit.
Zo zijn we ook tewerk gegaan bij het Duivenbos in Herzele. Zachte recreanten (wandelaars en genieters) worden voorzichtig gekanaliseerd naar die plaatsen waar ze volop kunnen genieten zonder dat dit een al te grote impact heeft. Een knuppelpad en enkele brugjes helpen deze betreding duurzaam te houden. En dit werkt vrij aardig afgezien van een eenmalige quad of mountainbiker.
Om het publiek aan de levende lijve met de natuur in contact te laten komen, werd onze poel ook toegankelijk gemaakt. Vlakbij bij de oude steenbakkerij in Sint-Lievens-Esse en dicht bij een drukke weg kunnen wandelaars genieten en onthaasten op het ponton aan de poel. Ook hier verschijnen kapers op de kust maar meestal met grotere impact dan middenin het gebied. Sommigen vinden het blijkbaar leuk om een vuurtje te stoken op het ponton, sommigen zetten eenden uit en komen die te pas en te onpas bijvoederen. Soms komen zelfs jagers wel eens ongevraagd het gebied 'claimen' en er op los schieten. Sommigen denken zelfs een bijdrage te leveren aan extra biodiversiteit door tropische waterschildpadden of zelfs kois te dumpen in het water.
Zulke bijwerkingen moeten we als conservator onder controle zien te houden hetgeen een continue inspanning vergt van onze ganse bestuursploeg en een behoorlijk aantal trouwe wandelende leden. Deze 'kanariepietjes' helpen zorgen voor 'hun' Duivenbos en dat doet deugd en helpt daadwerkelijk. Te vaak wordt immers natuur door sommigen nog gezien als gebruiksvoorwerp. "Een boom heeft altijd al de functie gehad om gekapt te worden" werd onlangs nog door een minister verkondigd. Het wordt tijd dat

we voldoende sociale druk opbouwen om de natuur in het algemeen en oude bomen in het bijzonder als erfgoed te gaan beschouwen.

Waternaaldkruid *foto: Johan De Neve*

Een wellicht onbedoelde consequentie van bepaalde inbreuken in onze poel is het recent opduiken van een exotische, Australische waterplant 'watercrassula' of waternaaldkruid dat beschreven staat als geweldig expansief en bijzonder vervelend. Deze plant zorgt opnieuw voor kopzorgen en heeft ons doen besluiten om de activiteiten aan de poel te beperken: onderzoek naar salamanders, beheerwerken of wateronderzoek door scholen of studenten worden in afwachting van een duurzame oplossing voor het probleem opgeschort. Op korte termijn zoeken we een oplossing om de woekering van het waternaaldkruid in te dammen en te vermijden dat infectie van andere poelen kan gebeuren. Kwestie dat andere poelen niet ook hetzelfde 'kadootje' krijgen als die van ons.

Om er toch niet depressief van de worden graag een hart onder de riem voor onze wandelaars die een oogje in het zeil houden, aarzel niet om bij verdachte situaties contact op te nemen met de conservators en om zelfs de eventuele boosdoeners op hun wangedrag te wijzen. Het Duivenbos is immers van ons allen en we hebben er dus alle belang bij om er samen voor te zorgen dat de openstelling van het gebied met manieren gebeurt en met steeds de natuur op de eerste plaats. Zachte recreatie van wandelaars met eventuele hond aan de leiband is de enige vorm van duurzame ontsluiting en daar maken we samen werk van. Van harte bedankt voor jullie betrokkenheid.

Iets te melden over de poel of het Duivenbos: info@natuurpuntherzele.be

Boekbesprekingen

Walter Belis

• Falk S., 2017. Veldgids Bijen voor Nederland en België, Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen, 432 blz., ISBN 978 90 2156437 1, € 39,99.

Het is een onmogelijke opdracht om alle wereldwijd beschreven bijensoorten te ontdekken maar als je in deze gids verneemt dat er in Nederland en Vlaanderen 275 soorten wilde bijen voorkomen, word je toch even stil. Deze uit elkaar houden is een grote uitdaging maar deze prachtige veldgids is een uitstekend hulpmiddel. De Veldgids 'Bijen voor Nederland en Vlaanderen' van Richard Lewington en Steven Falk is gewoonweg indrukwekkend. Niet alleen het aantal beschreven soorten is duizelingwekkend ook de manier waarop ze uitvoerig besproken staan. De ruim 700 kleurenfoto's en meer dan 1000 schitterende tekeningen vullen de tekstgedeelten aan. Deze laatste verschaffen determinatiekenmerken (met aandacht op kleine variaties die kunnen optreden), vliegtijd, habitat, bloembezoek, nest, verspreiding, parasieten en commensalen. Daarnaast werden algemene kenmerken, zeg maar determinatiesleutels, van de verschillende genera haarfijn uitgewerkt en geïllustreerd.

• De Boer J., 2017. Landschapspijn. Atlas Contact, Amsterdam, 112 blz., ISBN 978 90 450 3390 7, € 14,99.

Een ideaal landschap bevat een diversiteit aan cultureel en natuurlijk erfgoed. De erfgoedelementen kunnen zowel natuurlijke sporen als getuigenissen van menselijke activiteit zijn. In Vlaanderen vind je alleen nog cultuurlandschappen. Een eeuwenlange wisselwerking tussen mens en natuur, maakt dat we hier en daar nog heel wat uitzonderlijk erfgoed in die cultuurlandschappen terugvinden. Oude bomen en struiken,

heidelandschappen, dijken, verdedigingsinfrastructuren en bodemlagen vertellen ons veel over een plaats, oude gebruiken, historisch landgebruik en de evolutie van een landschap. Anderzijds ziet het boerenlandschap er meestal alles behalve gevarieerd uit. Een landbouwer vindt de uitgestrekte akkers waarschijnlijk mooi en vooral efficiënt maar voor de natuurliefhebber biedt het een bijzonder troosteloze aanblik. Dit contrast geeft de kloof aan die de dialoog tussen landbouwers en burgers bemoeilijkt zo niet onmogelijk maakt. Door de perspectieven van beide kampen te laten zien, hoopt Jantien de Boer bruggen te slaan. We kunnen immers niet langer blijven toezien hoe onze lentes elk jaar alsmaar stiller worden.

- **De Vos D., 2017. Veldgids vogelzang, vogels herkennen aan hun zang en roep, KNNV Uitgeverij, Zeist, 288 blz., ISBN 978 90 5011572 8, € 34,95.**

Toen in 2015 de heruitgave van 'Vogelzang' van Jan Pedersen en Lars Svensson (VBK Media) op de markt kwam, waren we verwend. Deze gids behandelde op een vernuftige manier 150 Europese soorten. We reizen alsmaar vaker en verder en daardoor verschuift onze interesse naar minder courante soorten. Dit prachtig uitgegeven en uitermate verzorgde naslagwerk beschrijft de zang van 200 Europese vogelsoorten. Per soort worden zang en roep beschreven en in beeld gebracht met sonogrammen. Ieder van ons heeft handige trucjes en geheugensteuntjes om de zang van 'lastige' soorten te onthouden. Dit boek biedt enkele eenvoudige sleutels en handige ezelsbruggetjes aan die het (nog) eenvoudiger maken om de juiste soort te associëren met de hoorbare zang. Als men het geluk heeft de vogel in kwestie te kunnen waarnemen, is het gedrag een extra hulpmiddel of brengt het een bevestiging. Deze gids is aangevuld met duidelijke foto's en beschrijvingen van gedrag, voorkomen en habitat. Het handige formaat (14,5 x 21,5 cm) nodigt uit om de veldgids telkens mee op tocht mee te nemen en de hardcover garandeert een lange levensduur. Bij deze veldgids hoort een gratis vogelgeluiden-app die de beschreven geluiden laat horen, naast zang ook alarm, contactroep, vluchtroep en bedelroep.

- **Wijnhoven H., 2017. De Merel. Atlas Contact, Amsterdam, 256 blz., ISBN 978 90 450 3395 2, € 21,99.**

De merel is één van de meest algemene vogels in België. Met zijn gitzwart verenkleed en oranje gele snavel is deze forse lijsterachtige onmiddellijk herkenbaar. Ooit was deze soort een schuwe bosbewoner maar dat is al een hele poos veranderd. Terwijl de huismus het in de steden zwaar te verduren heeft, gedijt de merel er wonderwel. Van IJsland tot het Oeralgebergte wekt hij de bevolking met zijn melancholische zang. Niet overal is de merel een tuinbezoeker. Wat is dan het verschil tussen een bos- en stadsmerel? Hoe heeft de merel die evolutie van bos- naar tuinvogel gerealiseerd? Is de soort echt zo territoriaal en monogaam als beweerd wordt? Gaat het in werkelijkheid echt zo goed met de soort of is zijn algemene aanwezigheid oogverblinding? Hay Wijnhoven, auteur van het Mereldagboek (KNNV, 2010), heeft de soort jarenlang gevolgd en hield nauwgezet alles bij in een dagboek. In dit boek, de zoveelste prachtige monografie in de reeks, verweeft de auteur zijn kennis met deze van andere specialisten. De tekst is bijzonder aangenaam geschreven en leest bijgevolg vlot. De Merel is zonder enige twijfel de meest wetenschappelijke publicatie in deze reeks. Het boek sluit af met een 26 bladzijden tellende literatuurlijst, om verder in te grasduinen…

- **Tolman T. & Lewington R., 2017. Dagvlinders, veldgids voor Europa en Noordwest-Afrika, Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen, 384 blz., ISBN 978 90 2156 562 0, € 35.**

In 1997 verscheen de eerste vertaling van de eveneens in 1997 gepubliceerde Collins Field Guide to the Butterflies of Britain and Europe. Tom Tolman verzorgde toen reeds de tekst terwijl Richard Lewington instond voor de prachtige illustraties. In 2008 kwam een nieuwe Engelse versie op de markt en in 2010 volgde de Nederlandse vertaling bij Tirion Natuur. We beschreven toen reeds

de gids als de beste voor dagvlinders en daar wijken we niet van af. Het boek werd opnieuw compleet geactualiseerd en in een nieuwe uitvoering gestoken. Het enorme pluspunt van deze gids is dat illustraties en tekst bij elkaar staan. De tekst aan de linker- en de tekeningen aan de rechterzijde. Deze gids beschrijft alle 450 soorten met informatie over taxonomie, verspreiding, vliegtijd, variatie, biotoop, gedrag en levensloop. Bij de tekeningen staan de belangrijkste kenmerken aangeduid met een aanwijsstreepje. De verspreidingskaartjes in kleur zijn duidelijk en precies. De meer dan 2000 tekeningen zijn haarscherp en de kleuren zeer natuurgetrouw. Telkens worden beide geslachten afgebeeld en in vele gevallen ook de ondersoorten. De teksten zijn ongeveer dezelfde als in de vorige editie, alleen werd de verspreiding in Nederland bijgewerkt. Verder worden in deze Nederlandstalige editie de soortnamen met kleine letter geschreven en om de gids bijzonder gebruiksvriendelijk te maken worden bij de afbeeldingen de Nederlandse soortnamen gebruikt. Bij deze Nederlandse vertaling werd uitgegaan van de recentste taxonomische inzichten waardoor de wetenschappelijke namen werden aangepast. Het is een gemakkelijk mee te nemen uitvoerige veldgids van de dagvlinders van Europa en Noordwest-Afrika, ideaal voor de – al dan niet - reizende natuurliefhebbers onder u.

- **Werkman E., Vogels en de liefde, KNNV Uitgeverij i.s.m. Vogelbescherming Nederland, Zeist, 128 blz., ISBN 978 90 5011607 7, € 14,95.**

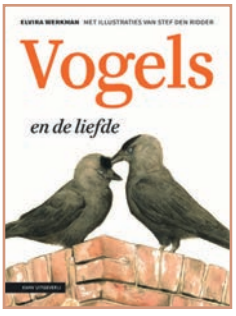

Liefde bij vogels, het is een gevarieerd onderwerp. Misschien wel boeiender dan menselijke liefde. Sommige soorten overwinteren duizenden kilometers van elkaar verwijderd en komen weer samen tijdens het broedseizoen. Een vogel die vreemd gaat en een partner die een oogje dichtknijpt, een spannende driehoeksverhouding of een vogel die een homoseksueel gedrag vertoont. Het zijn allemaal facetten van het uiterst gediversifieerde liefdesleven van vogels. Paarvorming, paarbanden, echtscheidingen, echtelijk geweld, emoties, van opwinding tot liefdesverdriet, het lijkt allemaal zo menselijk bij vogels, alleen de psychiater is hen vreemd. In vogelgidsen staat er maar weinig over te lezen en de puur wetenschappelijke literatuur is vaak ontoegankelijk. Elvira Werkman heeft de klus voor ons geklaard. Zij wilde er meer over te weten komen, las ontzaglijk veel en verwoordde het op een eenvoudige maar waarheidsgetrouwe manier. Het boek werd mooi geïllustreerd door Stef den Ridder.

- **In de ban van vogels, Dier & sporen, Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen 2017.**

De lange wintermaanden zijn nog lang niet in het vooruitzicht maar toch kijken we reeds uit naar het moment dat we deze twee gezelschapspelen uit de spreekwoordelijke kast kunnen halen. Met 'In de ban van vogels' vergaar je spelenderwijs informatie over legselgrootte, spanwijdte, levensduur of afgelegde afstanden tijden de trek, van vogelsoorten die wereldwijd voorkomen. Met 'Dier & sporen' raak je vertrouwd met de sporen van 25 verschillende diersporen. Twee manieren om al spelenderwijze en in gezinsverband of onder vrienden kennis op te doen.

- **Mossberg B. & Pedersen H.Æ., 2017. Orchideeën van Europa, Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen, 208 blz., ISBN 978 90 2156550 7, € 27,50.**

Deze schitterende gids beschrijft alle wilde orchideeën van Europa, met specifieke aandacht voor Nederland en België. Het boek onderscheidt zich van andere naslagwerken over dit onderwerp door het feit dat het overzichtelijk blijft voor een ruim publiek. In vele gidsen staan honderden orchideeën beschreven maar door het weergeven van alle ondersoorten wordt het voor niet-specialisten zo goed als onmogelijk door het bos de bomen nog te zien. Het opzet van dit boek is geheel anders. De auteurs beperkten zich tot bijna 200 soorten waardoor het een overzichtelijk naslagwerk is geworden. Plantenillustrator Bo Mossberg heeft al verscheidene gidsen over orchideeën verzorgd. Hendrik Ærenlund Pedersen bestudeert al meer dan 25 jaar orchideeën. Hun samenwerking heeft dit prachtige boek opgeleverd: een aanzienlijke bron aan informatie en een streling voor het oog. Door het feit dat de tekening als kunstwerkjes overkomen heeft het boek veel weg van de klassieke flora's uit lang vervlogen tijden.

Valken: ooit belangrijke Oudenaardse economische activiteit

Dieter Geenens

Behalve het toernooi, was ook de jacht een geliefkoosde sport van de adel en Jan, Heer van Oudenaarde, maakte hierop in de 14de eeuw zeker geen uitzondering… Belangrijker is evenwel is dat hij een valkenier en hulpvalkenier in loondienst had. De valken werden blijkbaar in het wild gevangen en wanneer de valkenier een vogel in de kooi kreeg werd hij beloond met een bijzondere vergoeding. In andere gevallen werden ze gekocht. Er werden bijzondere kosten gedaan “om den valkene ende ‘t bloedkin (= jonge valk) te temmen”. Voor deze gespecialiseerde (fulltime) arbeid werd gebruik gemaakt van aas en bellen… Pas wanneer de honden de prooi op het spoor waren gekomen werd aan de vogels het zicht en de (voorlopige) vrijheid gegeven om sneller het achtervolgde wild te grijpen. Documenten uit de nalatenschap van de heren van Oudenaarde leren ons dat in de 14de eeuw 50% van de uitgaven gingen naar kledij, wapens en paarden. Ook ging een 30% naar amusement, en een belangrijke, steevast apart vermelde post, ging naar ‘valkenjacht’. Liefst een 4000 groten Vlaams (de munteenheid uit die tijd) werd in 5 jaar tijd uitgegeven aan jacht met sperwer, havik en valk. Met ‘valk’ bedoelde men de gewone (of synoniem daarvoor ‘slecht’) valk… de slechtvalk dus. Ter vergelijking: deze uitgave was het equivalent van 20 jaarlonen van een geschoolde timmerman uit die tijd. Vrijelijk omgerekend naar vandaag zou ridder Jan van Oudenaarde een 100 000 euro jaarlijks uitgeven aan zijn valken! Serious business als je het mij vraagt.

Ook de taak van valkenier werd bijzonder gewaardeerd. Dit blijkt o.a. uit de aankoop door heer Jan van een paard voor 700 groten Vlaams als cadeau voor zijn valkenier. Dat was vier maal het jaarloon van de stalmeester. Dat leidde vast tot de nodige nijd!

PS: Er werd mij toegefluisterd dat die vetbetaalde valkenier ene zekere ‘Groenez’ zou zijn geweest. Men zegge het voort.

Bron: Gedenkboek 750 jaar Pamelekerk - Leefwijze en levensstandaard van Jan, Heer van Oudenaarde (1373-1378).

We delen in de rouw van

- Mevrouw Nicole Maes, kinderen en kleinkinderen bij het overlijden van haar echtgenoot en hun (groot)vader de heer Vic Vertongen, geboren te Appels op 15 januari 1935 en overleden te Deinze op 15 maart 2017. In dit nummer vind je over Vic een ‘In Memoriam’ op blz. 33.

- Mevrouw Irene Vansteenbrugge, kinderen en kleinkinderen bij het overlijden van haar echtgenoot en hun (groot)vader Dr. Jaak Gabriels, geboren op 29 september 1934 en overleden op 23 april 2017.

- Mevrouw Fernanda Christiaens en (klein)kinderen bij het overlijden van haar echtgenoot en hun (groot)vader de heer Robert Beyaert, geboren te Kortrijk op 15 december 1928 en overleden in het W.Z.C De Lichtervelde te Eke op 9 mei 2017. Robert was actief in onze vereniging als goede planten- en paddenstoelenkenner die trouw deelnam aan vele activiteiten.

- Mevrouw Helga Casier, kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen bij het overlijden van haar echtgenoot en hun (groot)vader de heer Ulrich Libbrecht, geboren te Avelgem op 10 juli 1928 en overleden te Ronse op 15 mei 2017. Een ‘In Memoriam’ vind je in dit nummer vanaf blz. 4.

- De familie van mevrouw Godelieve Bultinck bij haar overlijden op 11 juni 2017. Zij werd geboren op 22 maart 1931 en was de weduwe van de heer Renaat Lootens (+ 2015), tot op late leeftijd een trouwe Wielewaler. Zij is ook de moeder van Viviane Lootens die destijds voor ‘Natuurbeleving’ prachtige tekeningen maakte.

- Mevrouw Rosa Van Ooteghem, kinderen en kleinkinderen bij het overlijden van haar echtgenoot en hun (groot)vader de heer René Bracke, geboren te Nazareth op 16 september 1932 en overleden te Deinze op 15 juni 2017. René is de vader van Wim die zowel bij Natuurpunt Deinze-Zulte als bij Milieufront Omer Wattez zeer actief is.

- De familie van de heer Robert Troubleyn, weduwnaar van mevrouw Agnes Marysse, bij zijn overlijden te Oudenaarde op 17 juni 2017. Robert werd geboren te Vurste op 20 maart 1927 en is de vader van Marleen, echtgenote van Jacques Vanheuverswyn die het beste van zichzelf gaf vroeger in het bestuur van ‘De Wielewaal Schelde-Leie’ en vandaag nog steeds bij Natuurpunt.

3-2017

15de jaargang nr. 3 juli-augustus-september 2017
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773

driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
v.u. A. Benoot - Y. Moerman Gampelaeredreef 67 9800 Deinze tel. 09/386.38.95

bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Meander

Rivierherstel Leie dringend nodig!

Natuurpunt 'Deinze-Zulte' werkt samen met de West-Vlaamse afdelingen 'Natuurpunt Koepel' en Natuurpunt 'De Torenvalk' om beloofd rivierherstel af te dwingen. Om druk op de ketel te houden is natuurpunt ook zelf begonnen met gronden aan te kopen. We werkten ook een fietszoektocht uit om iedereen kennis te laten maken met de natuur langs de Leie. Je fietst langs boeiende natuurplekjes en plaatsen waar de natuur opgewaardeerd moet worden. Er kan gekozen worden tussen twee trajecten: van Grammene tot Ooigem of van Kortrijk tot Wervik. De zoektochten bestaan uit een aantal vragen en foto's en loopt gedurende de ganse zomer. De prijsuitreiking vindt plaats in **Oeselgem op 16/9/2017.** De brochure met alle info en vragen vind je op http://www.helpdeleie.be. Op diverse punten kan je ook een gedrukt exemplaar van de brochure bekomen (contacteer via info@natuurpuntdeinzezulte.be).

Meer info op blz. 24 in deze Meander.

